20 ՓԱՐԱ.

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ونك غزته‌سی اداره‌سی

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Գրական

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան		150
» »	Վեցամսեայ		75
» »	Եռամսեայ		40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան		56
» »	Վեցամսեայ		23
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան Օսմ. Ոսկի		2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միջինակ		Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրուածք ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues AUX BUREAUX DU JOURNAL

Schiff, Srpek & Comp. à Vienne (Autriche)

ԿՆՈՋ ԻՐԱՒՈՒՆՔՆԵՐԸ

Ֆրանսական խորհրդարանէն մասնախումբ մը կազմուած էր քննելու համար սա հարցը, թէ, կին մը որ էրկանը պէս կ'աշխատի՝ իր շահած դրամին ազատօրէն գործածման իրաւունքը պէտք չէ՞ վայելէ։ Մասնախումբը, երկար խորհրդակցութիւններէ և ուսումնասիրութիւններէ ետք, հաստատական պատասխան կուտայ, կարգ մը վերապահումներով։ Եթէ կինը, այդ պարագային մէջ, չուզէ մասնակցիլ առտնին ծախքերուն, ամուսինը պիտի կրնայ դատական իշխանութեան դիմելով գրաւել անոր վաստակին որոշեալ մէկ մասը, պայմանաւ սակայն որ մէկ կամ մէկ քանի զաւակներ ունենան։ Իսկ եթէ անզաւակ են, ամուսնին արժանապատուութեանը կը դպչի իր կնոջ վաստակէն բաժին պահանջելը։ Նմանօրինակ տրամադրութիւն մը հաստատուած է կնոջ ի նպաստ, երբ էրիկը կը թողու ամուսնական յարկը։

Կը հետեւի ուրեմն որ այր ու կին հաւասար իրաւունք չի պիտի վայելեն։ Առաջինը ամեն ժամանակ կրնայ բողոք բառնալ՝ հաստատելու համար թէ կինը իր շահած դրամը կը մսխէ, թէ ընտանեկան ծախքերուն չի յատկացուներ անոր մէկ մասը և այլն, մինչդեռ երկրորդը ա՛յն ատեն միայն կրնայ ընել այդ դիմումը, երբ ամուսինը զինքը ձգած, հեռացած է։

Օրինական այս ծրագիրը երբ ընդունուի ու գործադրելի հռչակուի, քիչ մը պիտի բարեփոխէ կնոջ վիճակն ի Ֆրանսա, բայց ոչ հիմնապէս։ Նախնական քայլ մը առնուած պիտի ըլլայ դէպ ի կնոջ ազատագրութիւնը, շատ տկար քայլ մը՝ բաղդատմամբ եւրոպական ուրիշ երկիրներու և Ամերիկայի մէջ այս մասին տիրող օրէնքներուն։

Իրաւ է թէ Ֆրանսուհին տէր պիտի ըլլայ իր արդար վաստակին, բայց եթէ զայն յատկացունէ շարժուն կամ անշարժ ստացուածք մը, արժէթուղթ մը կամ հող մը գնելու, հաւասարապէս այր ու կնոջ պիտի պատկանին անոնք. Նոյնպէս եթէ իր խնայողութիւնները պահէ դարակին մէջ։ Հետեւաբար՝ կնոջ թողուած իրաւունքին սահմանն է՝ իր աշխատութեան արդիւնքը ընտանեկան կամ անձնական ծախքերու յատկացնելու ազատութիւն միայն. աւելի առաջ չի կրնար երթալ.

Շուէտ՝ 1874ին, Տանիմարքա՝ 1880ին, Նորվէկիա՝ 1888ին իրենց ամուսնական օրինագիրքն այնպէս մը բարեփոխեցին, որ ամուսնացեալ կինը գործնապէս պաշտպանուի չար կամ ծոյլ երկան մը պատճառելիք վնասներուն դէմ։

Անգլիա 1870էն հիմը դրաւ այդ բարեփոխումներուն և 1882ին իրաւունք տուաւ կնոջ՝ իր վաստակի մասին երկանը համահաւասար ազատութիւն վայելել, իր շարժուն ու անշարժ ստացուածքներուն ինք առանձին տէր ըլլալով։

Իտալուհիները՝ 1878էն ի վեր արտօնուած են անհատական ու հանրային ամեն գործառնութիւններու մէջ իբրեւ վկայ կոչուելու։

Ռուսիոյ մէջ՝ կինը ինք կը մատակարարէ իր անձնական հարստութիւնը։ Ազատ է գնելու և վաճառելու։

Իսկ Ամերիկայի մէջ, ինչպէս յայտնի է, շատ աւելի ընդարձակուած է փափուկ սեռին իրաւասութեան սահմանը։

Նոր օրէնքին ծրագրութեան առթիւ Ֆրանսական թերթերը սա կէտին վրայ ուշադրութիւն կը դարձնեն, թէ այս բարեփոխումն ինչպէ՛ս պիտի մանէ բարքերու մէջ և գործնական կերպով ինչ ընդունելութիւն պիտի գտնէ։ Ամուսնութիւնը կը նկատուի իբրեւ ընկերային պայմանագրութիւն մը, կնոջ նպաստաւոր։ Նախապատմական ժամանակներու մէջ, վայրենի մարդը կը լքանէր իր մէկ օրուան ընկերուհին։ Յետոյ, երբ քաղաքակրթուեցաւ ու հոգին ազնուացաւ, ա՛լ չի հեռացաւ այն կնոջ քովէն որ մայր կ'ըլլար։ Ամուսնութեան առաջին պայմանագիրը՝ նորածին մանկան ծոցին եղած է։ Եւ այսօր իսկ, օրինաւոր միութիւնը կը պաշտպանէ կինը՝ էրիկմարդերուն եղծանագանցութեան դէմ. ասոր համար է որ, ամեն աղջիկ ամուսնութեան կը ձգտի, մինչ էրիկմարդերուն մեծագոյն մասը խոյս կուտայ այդ նուիրական ու օրինաւոր կապէն։ Պէտք չկայ ուրեմն ամուսնութիւններուն թիւը պակսեցնելու նպաստել, նորանոր փաստեր տալով անոնց ձեռքը՝ թէ իրենց ազատութիւնը կը կապուի։

Գործնականապէս, բանուորուհի մը որուն էրիկը արբեցող, խաղամոլ կամ չար է, ինք իր վաստակին տէր պիտի ըլլայ և անով պիտի մեծցունէ իր զաւակները։ Նոյնպէս, երբ լքուի իր ամուսինէն, օրէնքին պաշտպանութիւնը պիտի վայելէ, երկանը վաստակին մէկ մասը գրաւելու և անով ապրելու համար։

Խորհրդարանական մասնախումբին եզրակացութիւնը այս երկու իրական արդիւնքները ձեռք պիտի բերէ։ Բայց այսքանն անբաւական կը նկատուի այժմէն և կը պահանջուի որ աւելի լայն ու բազմակողմանի տրամադրութիւններ խորհուին ու ընդունուին, կնոջական իրաւունքներն ընդարձակող ի Ֆրանսա։

ԱՒԱԳ ՏՕՆԵՐՈՒ ԱՒԱԳ ԴԷՄՔԵՐԸ

Բ.

ՍՏԵՓԱՆՆՈՍ ՆԱԽԱՍԱՐԿԱՒԱԳ

Քրիստոսի կրօնին ծաղիկ նահատակն է Ստեփանոս։ Քրիստոնեայ եկեղեցւոյն առաջին ձեռնադրեալ խումբին գլխաւորը՝ միայն հասարակաց սեղանին սպասաւորելու պաշտօն մ'ունէր։ Առաքեալ մ'եղաւ, առաքեալէ մ'աւելի։

Նախասարկաւագը հետաքրքիր միտք մ'է և ամբողջ համոզում մը։ Այս ծիրը զինքն աննշան չթողուց նորակազմ քրիստոնեայ հասարակութեան մէջ։ Հրէութիւնը թոթված էր, իսկ ընդդիմախօսութիւնը կը յայտնէ թէ համոզումով թոթված էր։ Քրիստոնէութիւնն ընդգրկելով լայն ասպարէզի մը մէջ գտաւ ինքզինք։ Խօսելու ընտիր ընդունակութիւն մ'ունէր՝ բոլոր ոյժը դարձուց հրէական նախապաշարումին դէմ. ոչ ոք կրնար պատասխանել իրեն։ Անգամ յուզում յառաջ բերին իր քարոզները։ Հրէական մոլեռանդութիւնն ինչպէս Քրիստոսը՝ նոյնպէս Ստեփանոսը ամբաստանեց և սուտ վկաներով դատապարտեցին։ Ստեփանոս չհեռացաւ պաշտպանելէ իր դատը. իր այս առթիւ ըրած հրապարակախօսութիւնը, զոր կը գտնենք Գործք Առաքելոց մէջ, խտացումն է իր հմտութեան, ուր թէ՛ կը հրաւէ հրէութիւնը, թէ՛ կը պաշտպանէ քրիստոնէութիւնը։ Իր խոցոտող շեշտերը, որք հաւատքի արտայայտութիւնն էին, քարեր հրաւիրեցին իր վրայ։ Քրիստոնէութեան առաջին մարտիրոսը եղաւ առաջին նահատակուածը։ Քարկոծումի տակ, Ստեփանոս զուարթ դէմքով երկինք կը նայէր, անհունութեան մէջ մխրճած։ Նա պաշտպանն եղաւ իր համոզումին. իր քարկոծումը մոխրական աշխարհի քրիստոնէութեան դուռ բացաւ։ Ստեփանոսի դիրքն այդ արարքներուն հանդէպ մարդ մը յուզեց միայն։ Սաւուղ հեռուէն կը դիտէր՝ քարկոծողներուն վերարկուները պահած ժամանակ։ Նա միայն տեսաւ գաղափարի զոհին վեհանձն դէմքը լուսապսակով շրջանակուած. նա միայն լսեց ա՛յն ձայնը որ երկինքէն ներողութիւն կը հայցէր քարկոծողներուն վրայ։ Գաղափարի արձագանգն էր այդ։ Քրիստոս և Ստեփանոս միայն ներեցին իրենց թշնամիներուն, մին խաչին վրայ, միւսը քարերու տարափին տակ։ Սաւուղ լսած էր Քրիստոսի նկատմամբ, տեսաւ Ստեփանոսը։ Եթէ Ստեփանոս չը քարկոծուէր, քրիստոնէութիւնը չպիտի ունենար Պօղոս մը։

Ստեփանոս իր ժամանակիցներէն գրաւուած էր իբր «այր լի հաւատով և Հոգւով Սրբով»։ Եկեղեցին կ'երգէ իր փառքին պսակը իբր «Նահատակ Բարի»։ Տիպար մ'է նա եկեղեցական պաշտօնէութեան համար,—համոզում, գիտակցութիւն իր պաշտօնին վեհութեան վրայ, լեզու զայն բացատրելու և հաստատամտութիւն իր հաւատքին մէջ։ Ահա Ստեփանոսը՝ սեղանի սպասաւորներուն նախատիպը։

ԲԱԿ

ՄԱՐԴՆ ՈՒՐԻՇԻՆ ՀԱՄԱՐ

Վերջապէս ձմեռն ալ եկաւ, ձմեռը՝ որ բարի բղձանոյշի մը պէս կանխ կ'առնէ պերճ ու բարեկեցիկ դասերու դռներուն առջեւ բիւր պարգեւներով, և չքաւոր ընտանիքներու տնակներուն առջեւ ոլոռված գայլի մը պէս կ'ոռնայ. Մեծերուն համար ամբողջական բաղջայումի եղանակն է սա ամեն երկրի մէջ. Մերկութիւն, անօթութիւն ու հիւանդութիւն կ'սպառնան անոնց անուշկ կեանքերուն։ Ինչո՞ւ։ Աղքատները բնութեան խորթ զաւակներն են միթէ. ապրելու չունի՞ն իրաւունք։ Բնութիւնն իր բարիքները արտադրելու ատեն՝ ատոնք հաշուէ զատ թողած է միթէ։ Այն անկարեկիր կրնա՞յ դիտել իր զաւակներէն ոմանց տառապումը։ Ո՞չ ապաքէն ինքն էր որ ինն ամիս անդադրում աշխատութեամբ օրհնութիւն տարածեց ամեն կողմ իրեն սկզբունքը ունենալով «ինչ որ ունիմ և իմ՝ իմ և ձերն է, ինչ որ ունիք և էք՝ իմս է։»

Իր ունեւոր զաւակներուն կը վայելէ ապաքէն հետեւիլ այս աշխարհաշէն սկզբունքին։ Այս եղանակին մանաւանդ, պէտք է բանալ իրենց դռները, քսակները, սնտուկները, ամբարներն ու մառանները չքաւորներուն առջեւ ու խեղճերուն համար։ Սիրենք մեր նմանները, քրիստոնէական պատուէրին համաձայն։ Ո՞վ կրնայ ճոխ սեղան բազմիլ իր անօթեւան եղբօր հանդէպ, ո՞վ կրնայ զարդեր կրել իր մերկ քրոջ հանդէպ։

Միայն իրեն համար ապրող կեանքը՝ կեանքերու ստորնագոյնն է։ Սպառող կեանքն է անի։ Աննշան որդ մը աւելի կ'արժէ քան այդ կեանքը։ Ուրիշին համար ապրող կեանքը՝ բարձրագոյն կեանքն է։ Արտադրող կեանքն է ատի։ Արեւէ մը աւելի կ'արժէ այդ կեանքը, կրօնքն ու մարդկութիւն այդ կեանքն է որ մեզ կ'ուսուցանեն։

Սեփական բան չունինք. տիեզերքին արտադրութիւնն ենք։ Գերագոյն էակը կամեցաւ մեր գոյութիւնը, բնութիւնը հարկաւոր նիւթերն ամփոփեց, ծնունդ տուաւ մեզ, բովանդակ աշխարհ մը սպասարկեց մեզ։ Ուրիշինն ենք և ուրիշն ալ մերն է։

Ինչ որ ենք և ունինք՝ պէտք է գործածել ուրիշին համար։ Ի զուր ուրիշին՝ լումայ մը, բառ մը, ոյժի հիւլէ մը գործածելու ո՛չ ոք ունի Աստուծմէ արտօնութիւն։

Կեանքեր կան որ ստուերի պէս կուգան ու կանցնին. անհետ կը կորսուին ատոնք։ Կեանքեր կան որ վտակի մը պէս կը հոսին, մարգեր ու բերքեր կ'արտադրեն հոս ու հոն. այդ է Աստուծոյ պատուէրը։

Մարդը իր գործն է։ Մարդ ենք ա՛յն չափով ո՛ր չափ որ կ'ապրինք ուրիշին համար։ Ին բարի մարդը՝ ուրիշին մէջ իր եղբայրը տեսնող մարդն է։ Ին արդար մարդը՝ մարդկային ընկերութեան իրեն ընծայած բարիքները տոկոսով անոր վերադարձնող մարդն է։

Ին լաւ գրիչը՝ մարդկութեան բարձրագոյն շահերուն համար շարժող գրիչն է։ Ին գեղանի աչքը՝ գթութեան շողեր արձակող աչքն է։ Ին անուշ բերանը՝ սփոփանքի բալասան հոսող բերանն է։ Ին գեղեցիկ ձեռքը արցունք սրբող ձեռքն է։ Ին ազնիւ սիրտը՝ թշուառին արցունքին ի տես արիւնող սիրտն է։

Բարձրագոյն կեանքը ուրիշին համար ապրող կեանքն է, բարձրագոյն երջանկութիւնն ալ՝ ուրիշին երջանկացումովը վայելուած երջանկութիւնն է։

Կա՞յ բան մը աւելի քաղցր քան կեանքի ճամբուն վրայ ետ դառնալ և տեսնել ծաղիկներ որ մեր ձեռամբ ներքեւ ծլած են. կեանքեր՝ որ մեր գթութեան շունչով ոգեւորուած ուռճացած են։

Իրեն համար անձնամոլաբար ապրիլը՝ կեանքը պզտիկցնել, հիւլէացնել է. ուրիշին համար մարդասիրաբար ապրիլը՝ կեանքը ճոխացնել, տիեզերացնել է։

Ս. Մ. ԳԱՍԱՊԵԱՆ

ՀԱՅ ԳԱՍՊԱՐԸ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԱՒԱՆԴԱՎԷՊ

(Շար. շաբաթ աւուր թիւէն)

—Մեռնիմ քեզիկի, քույր, ինչ կայ, էդ ինչ էղած ունիս։

—Քէօռնար քու քուրոջ աչքեր, խոս էշտայի մաչդու, ինծիկի ըլլիր մոնչ մը, անունը դնէի Գասպար, իմ Գասպարս մեծնար, գրկեցներուն մոնչերնուն հետ գէր իդա տեղ խաղէր, Գասպար էլլէր իդա ծառնի վէր, ինա փթած ճուղքը բունէր, ճուղքը փեռուէր, Գասպար ըղնիր տակը ու մեռնիր, վա՜յ, քէօռնար Գասպարի մօր աչուին՝ հապա ետս Գասպարի մէրը ըլլիմ, Գասպարի համար լօմ ուչ, վո՞վ լայ պիտի, վա՜յ Գասպարս, վա՜յ, մեռնիր քու մէր իդա օրը տեսնէր ուչ, դուն էլ ինչօ մօրքուր ըլլիս՝ լաս ուչ։

Խոս դիր էն մէկէլ քույն էլ ույմիչ (յարմարիլ) էղաւ ինուր պիթուն գեղացիք մէկտեղուեցօն, կաչէին, հարցնէին կուլէ ինչօ բան է։ Օդատար (այնչափ) մաչդ էկաւ ։ հասալը չկէր. խուրց զալապալուխն (բազմութիւն) իդուրց մէյն էլ էկաւ, աչից զալապալուխին, օկոնշ էրիդ ուր աղջիկներուն, սաաց.

—Իդա ինչինէ, ձունը էկաւ իմ գըլխուս, արեւուս, ինչ էղած ունի էօր իդունք կոլօն, ճղբից, օնցաւ, հասաւ աղջիկներուն քով, ինչինէ, ինչ էղած ունի ձիզիկի, էհարց մէրը։

—Ինչ ըլլի պիտի, սաաց պզտի աղջիկը ուր մօր, քույս գնացած է մաչդու, կարգուած է, ուրին մոնչ մը էղած է, օնունը դրած ունի Գասպար, Գասպար մեծցած՝ գրկեցներուն տղոց հետ խաղալով էկած է իդա տեղ, էլած է իդա տոնձի ծառի վրէն, ճուղքը փեռուած է, Գասպար ընկած է տակը ու մեռած է, ապա ետս լօմ ուչ, վո՞վ լայ պիտի, քէօռնար Գասպարի մօրքուրին աչուին, իդա օրը տեսնէր ուչ, դուն ինչօ մօմ ըլլիս էօր Գասպարի համար լաս ուչ։

Խուրց մէյն էլ էդ խլոռ աղջիկներուն հետ պալլայից վէյուշի ու լացուշի։

Էղօն իրեք հոգի, ձէն ձէնի տուին ու լացին, «վա՜յ Գասպար, վա՜յ Գասպար, վա՜յ Գասպար» էմօն էղաւ էօր պիթուն աշխարք թափեցօն, էկօն սէյրի։

Գեղացիք ժողուած՝ էկած կաչէին թէ խոս զանդայախկը (տկար կանայք) ինչօ ըլլին պիտի, պզտին էլ գիտէին ինչօ մաչդ ըլլուշնին, մէյտրցնէին կու (ծաղրի, հայհոյել), մէկ քօնիրին էլ ծիծաղուշով բերանը բաց մնացած էր, հօն կողնած կաչէին էօր իդուրց գլխուն օյին մը խաղօն, էմօն տուն էչտօն, գեղացի մը էս պառաւու ձեռքէն բռնից ու սաաց.

—Մօրքուր, գիտի՞ս ինչ կայ, էլ վեր քեզիկի սաիմ։

—Հա, ինչ կայ, ինչօ պէօլ էնիմ Գասպարս, էլլիմ վէր, քէօռնար Գասպարի մօրու աչուին, իդա օրը տեսնուր ուչ, սաաց մէկէլ ու էզարկ ծունկերուն, գըլխուն մազերը փետեցին լցին վէր, քաշից ուր խուրէն (օձիք) պառալից, էլ ինչ ասիս էօր էրաւ ուչ, հէօքիր հէօքիր կուլայ, հա՛ կուլայ։

—Հօրքուր, ևիլ իդա աղջիկները լա ու գնա տուն, հերիք է խլըռու լօմոն իդա տեղ եղի պէս բռնչէք, սաաց մէկ ուրիշ մաչդ։

Ջարէ կըլլի. պառաւը ուր ձէն դրհա աւելցուց։

—Քոռեկին, Գասպարի մէրը չուն ըլլի, ե՞րբ գնաց մաչդու, կարգուեցաւ, մոնչ էղաւ, մեծցաւ, էկաւ իդա ծառէն վէր ինկաւ, մեռաւ, սաաց մի ուրիշ գեղացի։

Մէկ խելահաս գեղացի աչից էօր ինչ ատտրն պառաւու, գլխուն մէջ մտաւ ուչ, միտք էզիր էմօն ինչի մ'ընէ էօր, էլլին էչտօն։

—Հօրօրկին (հօրեղբօր կին), սաաց, աչէ, քեզիկի պէտքը բան մը սաիմ ու Գասպարի հոգին հոգու հաց ունենայ ուչ ինչօ կըլլի, թեդ տուն գնա՛, աչառը մօչթէ, տէրան (քահանայն) բիր, թող կաչդայ, Գասպարի հոգուն հաց տայ, էօր Աստուած օղորմի տուինք Գասպարի հոգիին ու էչտօնք։

Խոս խօրաթոն էդ պառաւը գլխուն մտաւ, էդաւ աղջիկնիյն, վէյուշով տուն գնաց, գեօրին էզարկ ճէյրօնը (աչառ ու ծնունդ), մօչթից, լճեծ կաչին վրայէն, էլից ճուկը (մեծ պղինձ), էփից, ձէն էրից տէրային ու գեղացիներուն, էկօն, ժողուեցօն պառաւու տունը, տէրան օրթնից, էմեն մաչդիկ մէկտեղուեցօն, նստօն, կերօն միսը կերօն, էլօն վէր, մերք էրին՝ էմօն հոգու հաց էմեն դարպա ըլլէր, մէր փոյն եղոտեր։

«Աստուած օղորմի Գասպարի հոգուն» ատտրն էօր, էչտային պիտի, մէ մէկ տեսօր էօր պառաւու տղէն Կիրակոս զուրպէթէն դայձաւ, էկաւ, օնքը չմէէն նիս էզիր չէզիր՝ տեսաւ զալապալուխը, էօր «Աստուած օղորմի» սաուշով կէչտօն։

Կիրակոս թռաւ ներս ննն (այս այն կողմ) սէյրը թափառաց թէ վո՞վ մեռած ունի, աչից խոս ինա տեղ, տեսաւ մէյն էլ, էրկու քույն էլ հոն ին, աչուին կաճըլթին (կը ճմեն, տրորեն), փաթուի կու իդունց, կասէ.

—Նէնէ, խօս կաչիմ էօր մեր տնէն պիթուն սէլամէթ ին (ողջ), էս ինչ բան է, խոս զալապալուխ ինչին է, ո՞ւմ համար «Աստուած օղորմի» կասին։

—Մատող ըլլիմ քեզի, Գասպարի համար։

—Ինչօ Գասպար, խոս օր գնացի Գասպար չկէր։

—Հապա չասիս էօր մեծ քույդ գնաց մաչդու, մոնչ մը էղաւ, մեծցաւ.... մեռաւ։

—Մեծ քոյս ե՞րբ գնաց մաչդու, ե՞րբ տղայ էղաւ, ե՞րբ մեծցաւ, ե՞րբ մեռաւ։

—Էս օր։

—Էգմօն խըլառ խըլառ մի խօրաթիր, Նէնէ։ Էս օր մաչդու գնաց, էս օր տղայ էղաւ, էս օր մեծցաւ, էս օր մեռաւ. իդա ինչ խըլառութին է, ինչի մը հասկընալ չիմ իդա ձիր խօրաթուշէն։

Դու ինչիկ հասկնաս մի. խոս ճէյրօն էլ մօչթիդ, հոգու հաց տուինք։

—Էդ ինչինէ կասիս, Նէնէ, առհիւնց (ճիշդ) կասիս թէ չախս (կատակ) կընես, էդմօն բան վո՞վ տեսած ունի, չօն լակոտի օնունը Գասպար դրած ունինք էօր մէդ մախը օնցընիք պիտի։

—Է՜յ, չատ խօրաթիլ մի, ճէյրօն մօչթէլ ուչ էօր Գասպարի հոգին էչտէր կօյտուիր, ճէննեմ թէ ճէյրօն չկայ։

—Քա նէնէ, մէկ ճէյրօն կէր, էն էլ չորլանմիշ էղած ունինք. ետս հիմ ինչօ՞ ընիմ, ում քով էչտօմ, իմ մէկ ումուտս ճէյրոնն էր։

—Շատ խօրաթիլ մի, ճէյրօնի ցաւնիս, հապա Գասպարի հոգին։

—Գասպար նի՞ւր (ո՞ւր) է էօր հոգին նիւր ըլլի, իդա ինչ խլառ, խլառ խորաթուշ է, ետս էլ կէչտօմ, ճէհնեմ թէ մեր տունը քակուի կու։

—Փուղին բերօ՜նը էշտաս ու դառնաս ուչ, նիւր կէչտաս գնա՛։

—Ա՜յ, նէնէ, օտքս նիս դնիլ չիմ, կէչտօմ, ինչպէս ձեզիկի լօմօն խըլառ գըտնուիմ ուչ, տուն չդիմ իտի՝ (չը գամ պիտի) սաաց ու ընկաւ ճոնփա ու գնաց, էլ ետ աչից ուչ։

—Էչտա՛ս դառնա՛ս ու ուչ, սաաց մէյն։

(Շարունակելի) Ս. ՀԱՅԿՈՒՆԻ

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (37)

ԲԻՒԶ ՏԷԼՔՈՒՌ

ԴԱՏԱԿԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔ ՄԸ

—Երկար ատենէ ի վեր զաւերուն չհետեւիր։ Եւ սակայն երբ մարդ ազնուական դասակարգին հետ յարաբերութեան մէջ է, պէտք է որ աղէկ ապրի, դիւրակեաց և նոյն իսկ պերճ կեանքի մը բոլոր վայելումներն ունենայ։ Իմ բարեկամս, որ հարստութիւն չունէր, սակայն շատ պատշաճ կեանք մը կը վարէր։

—Եւ այսօ՞ր կը նմորէք այդ վիճակը, պարոն։

—Աստուա՛ծ իմ, օրիորդ, բնաւ ուշադրութիւն չէի ընծայեր Պ. Մաքսիմի վիճակին։ Այդ երիտասարդին հանդիպեցայ գիշեր մը, կնոջական հանդէսի մը մէջ։

—Պարո՛ն... ըսաւ Ալիս խզդուկ ձայնով մը։

Մարքիզը սխալ ըմբռնեց այս բացագանչութիւնը։

—Հազար ներում կը խնդրեմ, օրիորդ, ձեր առջեւ ասանկ բառեր արտասանելուս։ Նախ շատ սովորական կերպով կապուեցայ այդ ծանօթին հետ, յետոյ տեսակ մը սէր զգացի այդ երիտասարդին նկատմամբ, որ շատ զուարթ բնութիւն ունէր։ Կը հաւատամ որ բարեկամս միմիայն խաղէն շահած դրամներովը կ'ապրէր։

Ալիս ակռաներովը կը խածնէր բարակ պաթիսդէ թաշկինակ մը զոր ձեռքերուն կը սեղմէր։

—Բայց ատոնք զանգատներ չեն, պարոն, և եթէ կուզէք դատական բացատրութիւն գործածել, յանցաւորութեան ապացոյցներ չեն։ Ինծի կերեւայ նախ թէ ծանր բան է մարդու մը դէմ ամբաստանութիւն ընել, և յետոյ այդ մարդը ձերբակալել։

—Այո, օրիորդ, ձեր կարծիքէն եմ։ Սակայն, արդարութիւնը հաւանականութիւններով գործի կը սկսի։

—Այսպէս, պարոն, դուք կը կարծէք որ հաւանականութիւննե՞ր կան այս գործին մէջ։

—Տրամաբանութիւնս այս կըսէ, եթէ իմ սէրս ամեն ամբաստանութիւն վանելու ըլլայ։ Հաւատացէք, օրիորդ, որ Մաքսիմը չէին ձերբակալեր մինչեւ որ առաջուց պատճառ չըլլային որ չէին սխալեր։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն մը կատարեց որով նախ և առաջ հաստատուեցաւ այն իրողութիւնը զոր յայտնեցի ձեզ, թէ Մաքսիմ խաղով կապրէր միմիայն։

«Ջոնը կը կոչուի Փերուզոլ կոմս. այս խաղացող 250,000 ֆրանք շահած էր։ Արդարութիւնը համոզուած կ'երեւայ թէ Մաքսիմ այս հարստութենէն փորձուած էր, ինք բնաւ դրամ չունենալով։

—Բայց բոլոր ատոնք ենթադրութիւններ են, պարոն. մինչեւ հիմա բնաւ նիւթական ապացոյց մը չէք ըսեր։

—Շատ անգամ, օրիորդ, բարոյական ապացոյցներ կը բաւեն քննութեան մը ուժ տալու համար։ Կ'երեւայ որ իմ բարեկամիս պարագային մէջ բաւական երեւցած են անոնք, քանի որ Մաքսիմ միշտ բանտարկուած կը պահուի։ Եւ մենք չենք գիտեր թէ արդարութիւնը իր ձեռքին մէջ չունի՞ մարդասպանի յանցաւորութիւնը բացարձակ հաստատող միջոցները։

—Սոսկալի բան է ձեր այդ ըսածը, պարոն։

—Եւ կը կարծէ՞ք, օրիորդ, որ բարեկամս անմեղ ըլլայ։

—Ջեմ կրնար երեւակայել թէ յանցաւոր է և...

Տը Պոնէօյլ արիւնելու չափ կը խածնէր շուրթերը. քանի մը վայրկեան սպասեց, և տեսնելով որ մանկամարդ աղջիկը չշարունակեր իր խօսքը, յարեց.

—Կեանքի իրերուն մօտէն տեղեակ չէք, օրիորդ, և ձեր սրտովը միայն կրնաք պատճառաբանել։ Անիկա կ'ըսէ ձեզ թէ բարեկամս յանցաւոր չէ և դուք կը հաւատաք։ Դժբախտաբար դատական գործերու մէջ այդպէս տրամաբանելու չէ։ Ես ալ կուզէի, բայց չեմ կրնար։

—Թշուառակա՜ն, մտածեց մանկամարդ աղջիկը, իր աչխկցութեան վրայ չեմ կրնար վստահիլ։

Յետոյ, բարձրաձայն.

—Այն ատեն, պարոն, կ'երեւայ որ դուք համոզուած չէք Պ. Մաքսիմի անմեղութեանը մասին։

—Այո, օրիորդ, վասն զի ես արդիւնքը կը դատեմ։

—Եւ սակայն ձեր բարեկամին ընթացքին մէջ մինչեւ այն աղէտալի օրը բան մը առիթ տուած չէր չարամիտ ենթադրութիւններու։

—Ո՛հ, ոչ, ոչ, թէեւ իր անհատական կեանքը վերծ չըլլար... ամեն ընդդատութենէ։

—Ա՛հ։

—Զուարճութիւնը սաստիկ սիրող և իր դիւրին յաջողութիւններուն վրայ հպարտացող երիտասարդ մ'էր։

—Կ'օգտէ, պարոն։ Քիչ մը յոգնեցայ։

Պոնէօյլ մարքիզն ոտքի ելաւ. այս վերջին խօսքերէն յոյժ սրտմտած, այլ անմիջապէս հանդարտութիւն կեղծելով։

—Կը ցաւիմ, օրիորդ, ըսաւ, խոնարհելով Ալիսի առջեւ, այսչափ երկար ատեն այս զմայլելի պատմութեամբ ձեզ զբաղեցնելուս։ Ցիրաւի զգածուեցայ այն տեսակ մը հոգածութենէն զոր կը դնէք բարեկամիս նկատմամբ, և եթէ ձեռքէս գայ իրեն օգնութեան հասնիլ, ճշմարիտ հաճոյք մը պիտի զգամ։

Փայլ մը շողաց Ալիսի աչքին մէջ, բայց այնչափ։ Մանկամարդ աղջիկը, գլուխը ցնցելով մելամաղձօրէն, պատասխանեց.

—Ձեր պարտքը կատարած պիտի ըլլաք, պարոն, բայց չեմ կարծեր որ ձեր դիմումները լուրջ արդիւնք մը ունենան։

—Կը համարձակիմ յիշեցնել ձեզ, օրիորդ, թէ Պ. տը Լօնբրէ կոմսը արտօնեց զիս երբեմն ձեզ ներկայանալ։ Ամենէն երջանիկ մարդը պիտի ըլլամ զիս ձեր մեծ հօր տունէն արտօնութեանը հաւանելով։

Ալիս չպատասխանեց նախ և առաջ։ Երիտասարդն առաջին անգամ մը ընդունելուն զգացած զզուանքը աւելի սաստկացած էր այդ խօսակցութենէն յետոյ։ Բայց կըրնար չտեսնել այն որ թերեւս կրնար իրեն օգնել իր ստանձնած գործին մէջ։ Զինք յուզող զգացման յաղթելով, քիչ մը դողդոջ ձայնով պատասխանեց.

—Մեծ հօրս փափաքները իմս ալ են, պարոն։

Շատ վեր առաւ գլուխը, և ժպտելով դուրս ելաւ օրիորդ տը Լօնբրէի սենեակէն։ Ապարանքէն մեկնած պահուն մրմնջեց.

—Իրաւ շատ գեղեցիկ է, և կարծեմ թէ՛ պզտիկին և թէ իր օժիտին պիտի տիրանամ։

Մարքիզին մեկնումէն յետոյ Ալիս ինկած էր բազմաթոռի մը մէջ։ Հեծկլտալով աչքին առջեւ կը բերէր սոսկմամբ անհաւասար պայքարը զոր պիտի մղէր։ Բայց բանտին մէջ փակուած նշանածը միտքը բերելով՝ վերստացաւ իր բոլոր քաջութիւնը։

Մանկամարդ աղջիկը ոտքի ելաւ, և աւելի զօրաւոր, սրբեց արցունքներն՝ ըսելով.

—Ինչ որ մայր մը կրնայ ընել իր զաւկին համար, նշանած մը պիտի ընէ զայն։ Եւ յետոյ Պ. Տիւշաթէլ մեր ձեռքն է։

Ալիս սենեկապանուհին կանչեց։

Մաքի փոքրիկ ելաւ և սպասուհին հրամանովը Պ. տը Լօնբրէի գնաց, ու խնդրեց որ թոռանը սենեակն երթայ։

—Հիւա՛նդ է, ըսաւ ծերունին մտատանջ։

Կոմսը նոր դարձած էր ապարանք։ Վերարկուն հանելու համար ժամանակ չկորսնցնելով հետեւեցաւ սենեկապանուհիին։ Ատեն ատեն բացագանչութիւններ կարձակէր, որոց մէջ կրնար լսուիլ քանիցս կըրկնուած սա խօսքը.

—Զարմանալի բան։

Իր թոռնուհիին սենեակն հասնելով, ծերունին, զայն համբուրելէ յետոյ, բարձաթոռի մը մէջ ինկաւ, գոհունակութեան օ՜ֆ մը արձակելով։

—Խօսելիք ունիս ինծի, պզտիկ. անշուշտ ծանր բաներ են, քանի որ մարդ զրկելու նեղութիւնը յանձն կառնես։

—Ծանր չեն, իմ փոքրիկ հայրս, գիտէի որ շատոնց դուրս ելած ես, և քու մասիդ լուր առնել կուզէի մանաւանդ։ Քիչ մը դեռ հիւանդ եմ, որով չկրցայ ես գալու։ Այս առտու ուր էիր։

—Այո, քանի մը այցելութիւններ ունէի։

Ալիս կերթեւեկէր սենեակին մէջ, քաւ երեւոյթին քննելով և չտեսնելով զարդեր որոց շատ սիրելիքար կը նայէր սակայն։ Միտքն ուրիշ տեղ էր, ապարանքէն դուրս, այն մութ շէնքին մէջ որ դատական պաշտօնատուն կը կոչուի, և ուր կը գտնուի ոստիկանական բանտը։ Մանկամարդ աղջիկը գիտէր որ իր նշանածը այդ տեղ բանտուած էր։ Մերթ տրտմութիւններ կը ցնցէին իր ամբողջ մարմինը։ Այն ատեն Ալիս դադար առնելով կը նետէր իր մեծ հօրը և կարծես կը մարտնչէր զինք յուզող գաղափարի մը դէմ։

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, 1895 ԴԵԿՏ. 25/6 ՅՈՒՆ. 1896

Քաղաքական կացութիւն

ՊՕԷՐՆԵՐԸ
ԱՆՑԵԼՈՅՆ ՈՒ ՆԵՐԿԱՅԻՆ ՄԷՋ

Հարաւային Ափրիկէի Պօէրներն ուզելով հպատակած չեն Անգլիոյ. եւ երբեք Անգլիա ճակատամարտի մէջ յաղթած չէ անոնց։ 1795ին, Հոլանտայի Վարիչն՝ Օրանժի իշխանը՝ ֆրանսական առաջին Հանրապետութեան բանակներուն երեսէն Անգլիա փախած ըլլալով, անոր հետ գոյացած կարգադրութեամբ մը, Անգլիա քանի մը տարի գրաւեց Բարեյուսոյ Հրուանդանը։ 1806ին Անգլիացիք բռնի ուժով տիրեցին Քէբ Դաունի ոստանին, բայց ներսի Պօէրները քանի մը տեղեկութիւն չունէին։ 1835ին Անգլիա գերիներն ազատ արձակեց ամենուրեք ի Հարաւային Ափրիկէ, առանց ո՛ և է փոխարինութիւն ընելու Պօէր ագարակատէրներուն և երկրագործներուն որք մեծ թիւով գերիներ ունէին։ Այս Պօէրք նիւթապէս փճացան, և անգլ. վարչութեան դէմ զայրացան։ Իրենց ոտքին փոշին թօթափեցին Անգլիոյ ձեռքն անցած երկրին վրայ, և դէպ ի հիւսիս ուղղուեցան, այն ազատ երկիրներ ուր Անգլիացիք դեռ չէին թափանցած։ Հարկաւոր Պօէրներ այն ատեն ամեն բան ոչինչ գինով ծախած և իրենց «մեծ կարաւանը» կազմած ճամբայ ելան՝ եղնաքարշ ծանր բայց հաստատ սայլերով։ Այս մարդիկն ահա կազմեցին այսօրուան Թրանսվաալն և Օրանժի ազատ Պետութիւնը։

* * *

Այս ծանրաշարժ հոլանտացի ագարակապաններ, միայն կայծոտ (չախմաղլը) հրացաններով զինուած, արիւնալի ճակատամարտներ կրելէն ետքն, յաղթեցին Զուլուներու բանակին, որ այն ատեն իր զինուորական կազմակերպութեան գագաթնակէտն հասած էր։ Հազիւ չորս հարիւր յիսուն Պօէրք յաղթապէս դէմ դրին ամենակատաղի Զուլուներէն 12,000 մարտիկներու։ 1838 Դեկտ. 4/16ի կիրակի առաւօտեան այն ճակատամարտը լմննալուն, 3,000 Զուլուք գետին փռուած էին Պօէրական փայտեայ ամրոցին շուրջ։ Մօտէն անցնող գետն, որ ցայսօր Արեան գետ կը կոչուի, կարմիր ներկուած էր, և Զուլուներու Տինկաան թագաւորին և իր պետութեան իշխանութիւնը տարինելով յախշախուած մնաց։ Ցայսօր Թրանսվաալի Հոլանտացիք կամ Պօէրք ամեն տարի նոյն օր կը հաւաքուին իրենց ժողովարաններուն մէջ, և կը գոհանան Աստուծմէ՝ վայրագ Զուլուներուն վրայ տարուած յաղթութեան համար։

Հիմա Նադալ կոչուած երկրին մէջ, Պօէրք Զուլուներուն դէմ պատերազմի նոյն յառաջադիմութիւն ի գործ կը դնէին, այն է՝ իրենց խոշոր սայլերով քառակուսի մը կը կազմէին, և իրենք այն քառակուսիին մէջ ամփոփուելով, սայլերուն տակը պատսպարուած, կրակ կ'ընէին լաւ նշան առնելով, որովհետև ի վաղուց անտի քաջ որսորդ են։ Անգլիացիք ալ Մադապելէներու դէմ վերջին պատերազմին մէջ այս յառաջադիմութիւնն ի գործ դրին, և աւելի մեծ յաջողութիւն ունեցան, շնորհիւ Մաքսիմ թնդանօթներուն։

Նոյն միջոցին, 1836—37ին, մեծ կարաւանին մէկ ուրիշ մասն հասաւ այժմեան Օրանժի երկիրը, Վաալ գետէն անդին, և աղետալի պարտութիւններէ ետքն յաջողեցաւ հոն մղել զՄօզելիքացէ դէպ այն երկիրն որ հիմա Մադապելէներու երկիր կը կոչուի։ Այս բարբարոս ցեղապետ հայրն էր այն Լօպէնկուլայի որուն վերջերս յաղթեցին Անգլիացիք, խլելով Մադապելէներու երկիրը։ Մօզելիքացէ այն ատեն հզօրագոյն բնիկ վեհապետն էր Հարաւային Ափրիկէի մէջ, և իր մարդիկ, ամենքն ալ հոյակապ Զուլու, իրեն հետ մէկտեղ գաղթած էին Զուլուստանէն։ Բայց Պօէր կարաւանն յաղթեց այս վեհապետին ալ, որպէս յաղթած էր Տինկաանի, և այն կերպիւ գրաւեց հիմա Թրանսվաալ կոչուած երկիրը։

Անգամ մը, Պօէրներուն սայլակազմ ամրոցին մէջ քառասուն չափահաս մարդիկ միայն կայ, բայց կիներն ու մինչեւ իսկ աղայք, (տղաքներուն մէջ Թրանսվաալի արդի նախագահ Տքր. Քրիւկըր), կ'օգնէին պաշտպանութեան, երկայն փողով հրացանները պարպուելուն պէս լեցնելով, և ի վերջոյ, Պօէրք մեծ կորուստ կրել տալով վանեցին իրենց վայրենի թշնամին։ Այս ճակատամարտէ ետք օգնութիւնք եկան, և հետեւեալ Պօէրաց փոքր խմբեր համարձակեցան յարձակողականի սկսիլ։ Անգամ մը 135 Պօէր ձիաւորներ յարձակեցան նոյն ինքն այն մարդախոշոշ Մօզելիքացէի վրայ, որ Պօէրներ զարնել տուած էր։ Այս ցեղապետ իր քով ունէր իր ամենէն կորիճ զօրքերէն տասն հազար հոգի, որք սակայն ձի և հրացան չունէին, այլ գեղարդով կամ նիզակով կը կռուէին։ Ութ—տասն օր շարունակ, այս 135 Պօէրք, որսի կենդանիներուն արեւու տակ չորցուած միսը միայն ուտելով, ու չոր խոտի վրայ հանգչելով, չարչարեցին 10,000 Մադապելէները։ Քանիցս Մադապելէք փորձեցին բաց դաշտի վրայ ճակատիլ իրենց սակաւաթիւ թշնամիին դէմ, Բայց Պօէրներն երբեք այնքան չէին մօտենար որ նշաւակ ըլլային գեղարդի հարուածներուն, այլ հեռուէն աղէկ նշան առնելով կրակ կ'ընէին, ու երբ նիզը միայն, կը փախէին։ Այնքան ըրին որ Մօզելիքացէ ձանձրացաւ, Լիմբօբօ գետէն անդին քաշուեցաւ գնաց, և այն հարուստ և բարեբեր երկիրը, Թրանսվաալը, զոր երկար ժամանակէ հետէ իր ոտքին ուժովը միայն պահած էր, թողուց փոքրիկ յառաջապահ կարաւանին։

Զուլուներուն և Մադապելէներուն յաղթելէ ետքը, Պօէրք տեղաւորուեցան Օրանժի Պետութեան և Թրանսվաալի Հանրապետութեան մէջ, զոր շէնցուցին. ոչխարաց և արջառաց ահագին հօտեր հասուցին, վայրի կենդանիներն իրենց ուռեստի գլխաւոր առարկայն ընելով, անոնց միսին և փետուրը ծախելով, ևն։ Աւելի յանդուգն Պօէրք փիղի որսին գացին, և մեծ վաճառականութիւն ըրին փղոսկրի, կամ ողջ փիղերու։ Ռնգեղջիւր և վայրի գոմէշ ալ զարկին։

* * *

1881ին, Պօէրք դէմ դրին Անգլիացիներուն, որք այն ատենէն իրենց երկիրն արշաւել կը մտադրէին։ Շատ տարիներէ ի վեր Պօէրք գժգոհ էին Անգլիացիներուն իրենց նոր հայրենիքը գալէն, և անոնց երկրակալութեան խորհուրդէն։ Բայց Պօէրներն ի պատերազմ գրգռողներն եղան իրենց կիներն, որոց քով ընտանեկան յարկի և հայրենի հողի սէրն աւելի ևս զօրեղ է։ Ինչպէս Հոլանտուհիք առ հասարակ, Պօէրուհիք ևս մեծ ազդեցութիւն ունին իրենց այրերուն վրայ, և շատ հեղ անոնց չափ քաջասրտութիւն կը ցուցնեն։ Մաճուպա լերան վրայ, 150 Պօէրք յարձակեցան լեռնային ամրոցի մը զոր կը պաշտպանէին 400 Անգլիացիք՝ զօրապետ մը հրամանաց ներքեւ։ Պօէրք յաղթեցին։ Զօրապետը վեց սպայի և 90 զինուորի հետ սպանեցին, շատեր ալ վիրաւորեցին, և մնացեալն ի փախուստ դարձուցին։ Անգլիացիք շատ բորբոքեցան, մանաւանդ որ այս վերջին ճախողուած ուրիշ քանի մը պարտութիւններէ ետքը կուգար և զամենը կը մոռցնէր։ Այն ատեն Ազատականք իշխանութեան վրայ էին, և մանաւանդ Թէյմս և այլ չափաւոր կամ պահպանողական թերթեր հրապարակ լեզուաւ պահանջեցին վրէժ լուծել այն արհամարհելի Պօէր ազգէն՝ լաւ դաս մը տալով անոր և Անգլիոյ զօրութեան աղէկ պատկերը սովրեցնելով։ Բայց վարչապետ Պ. Կլատսդըն ըսաւ թէ քանի որ Պօէրներն այսքան քաջութիւն կը ցուցնեն և փափաք իրենց ինքնուրոյն դիրքը պահպանելու՝ Անգլիա ո՛չ թէ սոսկնացած այլ իր վեհանձնութեան նոր փորձ մը տուած կ'ըլլայ չդպչելով անոնց, և հետեւաբար, Պօէրներն զարնելու համար անգլ. զօրավարներուն ըրած բոլոր կարգադրութիւններն ետ մնացին, և յօրէ անտի պաշտօնապէս խաղաղութիւն կը տիրէ Պօէրներուն և Անգլիացիներուն մէջ։

Անգլիացիք սա՛ս բանէն գոհ են որ 1881էն ի վեր տեղի ունեցած կարգ մը դէպքեր Անգլիոյ ճնշուած պատիւը տեղը բերին այն կողմեր։ Թրանսվաալի ոսկեհանքերուն գտնուիլն և ահագին թիւով Անգլիացիներու Թրանսվաալ մտնելն անգլ. ազդեցութիւնն անուղղակի զօրացուց երկրին մէջ։ Մադապելէներուն յաղթելով և անոնց բնիկ թագաւորը գերի վարելով, Անգլիացիք իրենց զինուորական ուժը ցուցած եղան, և անոնց ահագին տարածութեամբ երկիրն իւրացնելով, պէտք չունեցան աչք տնկելու Թրանսվաալի վրայ։ Բայց ախորժակն ուտելով կը բացուի։ Անգլիական Ինքնավար Ընկերութեան համար բերանը մնաց երբ Լօպէնկուլա թագաւորին լայնատարած երկիրն (Անգլիոյ քանի մը պատիկ մեծութեամբ) իր ափին մէջ տեսաւ։ Ըմէ իրեն մնար, իր բարձրագոյն պաշտօնակալ Տքր. Ճէյմսըն յանկարծակի արշաւանքով զԹրանսվաալ եւս կուլ կուտար։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ ՀԵՌԱԳՐԵՐ
ԹՐԱՆՍՎԱԱԼԻ ԴԻՊՈՒԱԾՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

ՔԵՓ ԴԱՈՒՆ, 27 Դեկտ. — Նախագահ Քրիւկըր Բրեդորիա դարձաւ՝ Պօէր քաղաքացիներուն մէջ իր պատշէն։ Առ դատաւորապետ Քոցէ, որ իւր արձակուրդն հոս կ'անցունէր, հեռագրեց որ անմիջապէս դառնայ Բրեդորիա (մայրաքաղաք Թրանսվաալի), գործադիր իշխանութեան հետ բանակցելու։ Դատաւորապետին կարծիքին մեծ կշիռ կ'ընծայուի տագնապի ժամանակներու մէջ, թէեւ Նախագահն և Ազգային Ժողովը Բարձրագոյն Ատենին հեղինակութեան հակառակ կը գործեն միշտ։ Պօէրներ քաջալերական խօսքեր ըրին Տքր. Քրիւկըրի։ Ծեր Պօէր մը, Հանս Պօթա, ըսաւ. «իմ մարմնոյս մէջ շատ գնտակներ մտած են. բայց աւելի գնտակի համար ալ տեղ կրնամ գտնել հոն, եթէ Անգլիացիք Պօէրներուն դէմ ոտք կոխեն ի Եօհաննէսպուրկ»։ Նախագահը պատասխանեց. «Այսպիսի շարժման մը պատահիլը լսեցի, բայց չեմ հաւատար։ Չեմ գիտեր ի՛նչ պիտի ընենք։ Եթէ կրակ մը մեռցնել ուզենք, կը սպասենք որ գլուխը պատեհէն դուրս հանէ։»

ԲՐԵԴՈՐԻԱ, 27.— Նախագահ Քրիւկըր ըսաւ Ուիգերի ներկայացուցչին. «Կառավարութիւնը գիտակ է Եօհաննէսպուրկի սպառնալից ընթացքին, և պէտք եղած միջոցները ձեռք կ'առնու։ Եթէ սպառնացող փոթորիկը պիտի գայ, թո՛ղ գայ։ Հովին ուղղութիւնը պիտի ցուցնէ, յորդը պիտի քառնայ, և երկուան պիտի հանէ հատիկներուն ո՛ր ըլլալը։»

28 Դեկտ.— Զօր. Ժուպէռ, սպարապետ Թրանսվաալի, Նադալէ Բրեդորիա կանչուեցաւ, և եկաւ։ Քաղաքին մէջ ելեկտրական լոյսի հաստատման համար կառավարական պայմանագիրն հրատարակուեցաւ։ Առով արգիլուած է ո՛ և է բան առաքել անգլ. գործարաններու։ Ներսպիսի միայն ոչ-անգլիական երկրաց գործարաններուն մեքենայները պիտի գործածուին Թրանսվաալի մէջ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԱԼ

Հետեւեալ հեռագրերն Արեւելքի շաբաթ օրուան թիւոյն հրատարակուելէն ետքն առնուած են.

ՊԵՐԼԻՆ, 3 Յունուար.—Վիլհէլմ կայսր վարչապետ Հօէնլոէի հետ խորհրդակցեցաւ Թրանսվաալի գործերուն վրայ։ Ապա խնդական հեռագիր մը ուղղել տուաւ առ Նախագահ Քրիւկըր՝ Ճէյմսընի յարձակումները խափանելու գործին մէջ ցուցած կորովին համար, որով իւր երկրին անկախութիւնը պաշտպանած էր, առանց կարօտ ըլլալու բարեկամ Տէրութեանց օգնութեան։

ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏ
ԹՐԱՆՍՎԱԱԼԻ ՍԱՀՄԱՆԱՑ ՎՐԱՅ

ԲՐԵԴՈՐԻԱ, 3 Յունուար.—Տքր. Ճէյմսըն(*) հնազանդելու հրամանին հնազանդած չըլլալով և դէպ արեւելք քալելը շարունակած ըլլալով, Պօէրք յարձակեցան իւր վրայ և հոն մնացին զինք։ Վիրաւորեալ 23 անձինք գերի քանուեցան, ընդ որս երեք սպայք։ Պօէրք այրեցին հինգ գիւղ։ Զրուցուեցաւ որ Պօէրք նոյն իսկ Տքր. Ճէյմսընի մարմինն այրեր են։ Հարաւային Ափրիկէի Անգլիական Ինքնավար Ընկերութիւնն իւր ուժերը շարժուն վիճակի մէջ կը դնէ Թրանսվաալի վրայ արշաւելու համար՝ Քաֆիր կոչուած կէս-վայրենի բնիկներուն խումբ մը Պեչուանաներու երկրին կողմէն արդէն Թրանսվաալ մտեր է։ Օրանժի ազատ Պետութիւնն որոշեց օգնութեան հասնիլ իւր Պօէր եղբօր՝ Թրանսվաալի Հանրապետութեան։

ԼՈՆՏՈՆ, 3. —Պ. Հաւայդ՝ Թրանսվաալի ընդհանուր հիւպատոսն ի Լոնտոն՝ ըսաւ թէ իւրն եկած հեռագրեր կը ծանուցանեն թէ Տքր. Քրիւկըրի կառավարութիւնը պէտք եղած միջոցները ձեռք առեր է ի պահպանութիւն բարեկարգութեան։ Զանազան ազգութիւններէ 1,000 կամաւորներ ոստիկան գրուած են անկարգութեանց առաջքն առնելու համար։

—Թրանսվաալի հետ հեռագրական հաղորդակցութեան ընդհատման պատճառաւ ամեն տեսակ զրոյցք կը շրջին։ Ըստ ոմանց Տքր. Ճէյմսըն պատերազմական ատեան առջեւ դատուեր և հրացանի քանուեր է։

—Ուրիշ պատմութեան մը նայելով, Տքր. Ճէյմսըն անյապաղ պիտի դատուի զինուորական ատեանի մը առջեւ. Վերջապէս, կ'ըսուի թէ Եօհաննէսպուրկ քաղաքին մէջ (Թրանսվաալի այն քաղաքն ուր օտար, մանաւանդ անգլիացի տարրն առաւելակշիռ է,) կռիւը կը շարունակուի ընդ մէջ գաղթականաց և Պօէրաց։

ՊՍԱԿԱՒՈՐ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԸ

Լորտ Սալզպըրիի առաջարկութեամբ, Վեհ. Թագուհին հանգուցեալ Լորտ Թէնիսընի տեղ Պսակաւոր Բանաստեղծ անուանեց զՊ. Ալֆրէտ Օսթին։

(Անգլ. արդի բանաստեղծութեան մէջ քան զՊ. Ալֆրէտ Օսթին աւելի հռչակաւոր են Պ. Սուինպըրն և Պ. Ուիլեըմ Մորիս։ Բայց երկուքն ալ ընկերվարութեան կամ ծայրայեղ ժողովրդականութեան յարեալ են, և այնպիսի բաներ գրած ունին որ պաշտօնական մրցանակին անունը գրածներու չեն տար Անգլիոյ մէջ։)

ԵՐԿՈՒ ՆՈՐ ԼՈՐՏԵՐ

Ամանորի առթիւ, Վեհ. Թագուհին Լորտութեան բարձրացուց զՍըր Ֆրէտրիք Լէյթըն, Համբաւաւոր պատկերահանն և Նախագահն Անգլիոյ Ակադեմիային, և զՊ. Հէնրի Հըքս Կիպս դրամատէր, նախկին ընդհանուր տնօրէն Անգլիոյ Պանքային։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ, ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ, 4 Յունվ. — Վիլհէլմ կայսեր առ Քրիւկըր նախագահ ուղղած շնորհաւորական հեռագիրը մեծ սրտայուզում պատճառեց հոս։ Իրիկուան թերթերը դժգոհութիւն կը յայտնեն, և կ'ըսեն թէ Վիլհէլմ Բ. Անգլիոյ բարեկամ չէ։ Անգլիայէն զատ ո՛չ ոք իրաւունք ունի խառնուիլ Թրանսվաալի գործերուն։ Օրագիր մը կ'ըսէ թէ այդ հեռագրէն այնպիսի նախատինք մ'է Անգլիոյ որ երբեք պիտի չմոռնայ։

—Եօհաննէսպուրկէ կը ծանուցուի թէ օտարներուն համար վախ չկայ, եթէ հանդարտ կենան։

—Պ. Ճէյմսընի ըրած յարձակման մէջ 30 հոգի վիրաւորուեցան, 70 հոգի մեռան, 500 հոգի գերի քանուեցան։ Պ. Ճէյմսընի համար կ'ըսուի թէ զինուորական ատենի առջեւ պիտի դատուի։

—Լորտ Սալզպըրի ընդունեց Գերմանիոյ դեսպան կոմս Հացֆէլտ, ինչպէս նաեւ միւս դեսպանները։

ՊԵՐԼԻՆ.—Գերման կայսրը շնորհաւորական հեռագիրը ղրկելէ առաջ խորհրդակցած էր իշխան Հօէնլոէի, արտաքին գործոց նախարար Պ. Մարշալի և ծովային ընդհանուր հրամանատարին հետ։ Գերման թերթերը կը գովեն կայսեր հեռագիրն, և կ'ըսեն թէ Գերմանիա Թրանսվաալի մէջ տնտեսական և քաղաքական մեծամեծ շահեր ունի։ Տէլակոայի ծովախորշը գտնուող գերմանական երկու մարտանաւերն ուզեր են զինուոր հանել Թրանսվաալի Հանրապետութեան պաշտպանութեան համար, բայց նախագահը չէ ընդուներ։ Թրանսվաալցիներն իրենք տեսած են իրենց գործը։

ՓԱՐԻԶ.— Պ. Պէրթլօ ընդունելով հարաւ-ափրիկեան դրամատան տնօրէնն, ըսաւ թէ ֆրանսական շահերուն պաշտպանութեան համար ամեն բան պիտի ընէ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴՈՐԾԸ

ՄԱՏՐԻՏ.—Հավանայէ պաշտօնական հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Քուպացիներուն յառաջապահ խումբը Մաչէյայի հրամանատարութեան ներքեւ մտած է Մադանզասի նահանգն, յորում է Հավանա մայրաքաղաքը։ Սպանիական զօրքեր ղրկուեցան անոնց դէմ։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ.—Պաշտօնական յայտարարութիւն մը կը հաւաստէ Վէնէզուէլայի խնդրին համար կազմուած յանձնաժողովին կատարեալ անկողմնակալութիւնը։

ՀԱՊԷՇ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՊԵՐՆ.—Կը ծանուցուի թէ Հռոմ կը գտնուին երիտասարդ երկու հապէշ իշխաններ Տարկի և Քէհառու, զորս Նէկուսի դէլէ իտալեան գործակալ մը առած փախուցած էր։

ՀՌՈՄ.—Ֆանֆուլլա կ'ըսէ թէ Կուկսա, Զուիցերիայէն փախցուած և Պոսֆորս շոգենաւը դրուած հապէշ իշխաններէն մին, նոյն իսկ Մենելիքի հօրեղբօրորդին է, և իտալեան կառավարութիւնն հաւանած էր որ յապագային նա յաջորդէ Նէկուսին։ Աւելէ կը հաւաստուի թէ Իտալիա ո՛րչափ մեծ շահ ունի այնպիսի պատանդ մը պահելու։ (Ֆրանսական և զուիցերեան լրագիրք կը բողոքեն իտալեան իշխանութեան ըրածին դէմ, ըսելով թէ չէզոք երկիրէ մը այն երկու իշխաններն առնել տալու իրաւունք չունէր, քանի որ անոնք եւրոպեան անկախ Պետութեան մը հովանւոյն ներքեւ էին։)

(*).—Անգլ. Ընկերութեան այդ գործակալը մեծ դեր կատարած էր Մադապելէներու թագաւորին վրայ տարուած յաղթութեան առթիւ։

ՊԱՐԳԵՒ ԱՌ ԸՆԹԵՐՑՈՂՈՒՀԻՍ
Արեւելք լրագրի։
ՏՈՄՍ մէկ Թիւի համար նորաձեւութեանց «ԼԱ ՍԷԶՕՆ» լրագրին, աշխարհի մէջ միակը որ տարին Ֆ. 35 ֆրանքի կուտայ 100 անտիպ պատկերներ նորաձեւութեանց եւ ձեռագործներու՝ իւրաքանչիւր Թիւին մէջ։
Կտրել այս կտրոնը եւ ղրկել Mrs. Lebegue & Cie. aux bureaux du journal LA SAISON, 30, Rue de Lille, à Paris.

Ն. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ
ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՌԱՐԱՆ
ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ
Հրատարակուեցան 50 եւ 51 թերթերը։
Վերջին թերթը կը հասնի
մինչեւ Soigneusement բառը։
50րդ թերթին հրատարակութեան յետոյ բաժանորդագրութիւնը պիտի փակուի։
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆ ՄԷԿ ՄԷՃԻՏ
Իւրաքանչիւր թերթ 20 փարայ
Դիմել ՊԱՂՏԱՍԼԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ, Պոլիս Սուլթան համամ փողոց թիւ 14

«ԱՐԵՒԵԼՔ» ՕՐԱԳՐՈՑ ՏՊԱՐԱՆ
ՆՈՐԱՏՈՒՆԵԱՆ ԽԱՆ, ԴԱԼԱԹԻԱ
Խմբագրութիւն ու տպագրութիւն ամեն լեզուէ, ինչպէս Հայերէն, Տաճկերէն, Յունարէն, Գաղղիերէն, եւ այլն։
ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ. — ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ. — ՀԱՇՈՒԵՏՈՒՐՔ. — ՀՐԱՒԻՐԱԳԻՐ. — ԱՑՑԱՔԱՐՏ. — ՄԱՀԱԶԴ. — ՆԱՄԱԿԱԳԼՈՒԽ. — ԳՐԵԱՆՔ.
Այս տեսակ աշխատութեանց խմբագրութեան համար բան մը չի պահանջուիր։ Տպագրութիւն՝ մաքուր եւ աժան։ Դասատետրեր եւս յանձնարարութեամբ կ'ընդունուին, եւ փութով ու ճշդիւ կը կատարուին։
Բաց ի կիրակի օրերէ, Տպարանն ամեն օր բաց է, առաւօտեան կանուխ մինչեւ երեկոյ ուշ ժամանակ։

ՎԱՐՁՈՒ ԵՒ ԾԱԽՈՒ ՏՈՒՆ
Օրթաքէօյ, Թաշ-Նէրտիվէն, ծովահայեաց, եւրոպական ձեւով կառուցուած քարաշէն հոյակապ տուն մը վարձու և ծախու կը տրուի։ Ունի 14 սենեակ, բաղնիք և ընդարձակ պարտէզ։ Դիմել Արեւելքի խմբագրատունը։ 7—20

ԱՌՈՒԹԷՆ ՕԳՈՒՏ ՔԱՂԵԼ
Պատուաւոր անձանց կողմանէ երաշխաւորեալ Տօմարակալութեան վարժ երիտասարդ մը, որ ունի գեղեցիկ գիր և տեղեակ է հայերէնի, թուրքերէնի և ֆրանսերէնի, պատրաստ է հաշուատ թղթակալ վաճառականի մը քով երկրորդական գրագրի պաշտօն վարել։ Դիմել Արեւելքի խմբագրատունը։ 8—10

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդը՝ մէկ քանի եկեղեցականներու և աշխարհականներու հետ վաղը Յունաց Պատրիարքարանն ու Պուլկարաց Էկզարքարանը պիտի երթայ՝ Ծննդեան տօնին առթիւ շնորհաւորական այցելութիւն տալու։

Եգիպտոս բնակող Արաբկիրցի ազգային մը՝ Պօղոս էֆէնտի Կարապետեան՝ երկու հարիւր ոսկի ղրկած է Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր՝ բաշխուելու համար Արաբկիրի կարօտեալներուն։

Թէքիրտաղի պատրիարքական փոխանորդ Տ. Բարթուղիմէոս վարդապետ Պաղճեան՝ թեմերն այցելելու ելած ըլլալով, անցեալ շաբթու Կէլիպօլու գացեր է։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Նոր ու ձեռնհաս աշխատակից մը, Բոլ, «Աւագ տօներու աւագ դէմքեր» խորագրին տակ ղրկած է մեզ կենսագրական ուրուագծներու շարք մը, օրուան տօներուն առթիւ։ Այդ յօդուածներ զորս կը հրատարակենք առաջին երեսի մէջ ու պիտի շարունակենք հետզհետէ, իրենց հակիրճ ձեւին տակ՝ գեղեցիկ ոճով մը ու զգայուն գրչով մը գրուած, մասնաւորապէս կը յանձնարարենք մեր ընթերցողներուն ուշադրութեան։ Կրօնական երկար տեսութիւններու միօրինակութեան մէջ հաճելի բացառութիւն մը ու նորութիւն մը կը ներմուծեն անոնք։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. — Խարբերդի նահանգին կուսակալի օգնական անուանեցաւ Իպրահիմ օսմանեան նախորդ հիւպատոս Ստեփան էֆէնտի։

Տիարպէքիրի նահանգին կուսակալի օգնական անուանեցաւ Միլքիյէ վարժարանի նախկին շրջանաւարտներէն՝ Պետական Խորհրդոյ օգնական անդամ Վակլէրի էֆէնտի։

Վանայ նահանգին կուսակալի օգնական անուանեցաւ Աթէնքի օսմանեան դեսպանատան նախկին առաջին քարտուղար Ստեփան Մելիք էֆէնտի։

Էնկիւրիի և Գօնեայի նահանգաց մայրաքաղաքին ներկայացուցիչ անուանեցաւ Ներքին գործոց նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Շահան պէյ։

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին թարգման անուանեցաւ Օտար Մամլոյ Դիւանին թարգմանութեանց առաջին քարտուղար Խայրէտտին պէյ։

Իւլաք առաջին աստիճան տրուեցաւ Սպարապետի Դրան թղթակցութեանց դիւանին տնօրէն Իզզէթ էֆէնտիի։

Իւլաք երկրորդ աստիճան՝ Մաքսային ժողովոյ անդամներէն Րաիֆ պէյի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Սէրֆիճէի կառավարիչ Էմին պէյի և Տրապիզոնի պահեստի զօրաց 14րդ զօրաբաժնին հրամանատար Ֆերիգ Ահմէտ փաշայի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Աղեքսանդրիոյ Հայ-Հռոմէականաց երեւելիներէն Խալիլ Խայեաթ փաշայի ու երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ եղբօր՝ Նասրուլլահ Խայեաթ պէյի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Նազիլլիի (Այտընի) գայմագամ Իսմայիլ Հագգը պէյի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐ.—Թուրք լրագրաց մէջ հետեւեալ Պաշտօնական Զեկուցումները կը կարդանք։

«Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ուղղեալ հեռագրեր.

«Էրզրումի հայոց առաջնորդական փոխանորդէն և կրօնականներէն ու երեւելիներէն՝ քսանութ ստորագրութեամբ և դեկտ. 20 թուականաւ.

«Վեց հարիւր տարիէ ի վեր Վեհ. Սուլթանի բարձր հովանւոյն տակ գտնուելու պատիւն ունենալով օսմանեան մշտատեւ կառավարութեան շնորհիւ ազգովին այսչափ շնորհքներ տեսած և մեր ազգը, կրօնքն ու լեզուն պահպանած ենք։ Վերջին դէպքերու միջոցին՝ կայս. կառավարութեան կողմէ խաղաղութիւնը վերահաստատելու և Վեհ. Սուլթանի ծառաներն եղող կայս. հաւատարիմ հպատակաց կեանքը, ինչքն ու պատիւը պահպանելու նպատակաւ ձեռք առնուած ազդու միջոցներուն համար երախտապարտ ըլլալնիս և պաշտօնին շարունակութիւնը թէ՛ ներկային և թէ ապագային համար կառավարութեան ու ազգին շահուցը հակառակ ըլլալը հաստատուած ըլլալով Էրզրումէն հեռանալը հեռագրով ու տեղեկագրով քանիցս Պատրիարքարանի ծանուցուած և վերջին դէպքերէն յետոյ ալ իր կրօնական հիմնական պարտականութեանցը հակառակող ընթացքի մէջ գտնուող նախորդ Առաջնորդ Ղեւոնդ եպիսկոպոսն Էրզրումէն հանելու մասին կառավարութեան կողմէ եղած շնորհիւութիւնք՝ Վեհ. Սուլթանի բարձր շնորհներէն ըլլալով, շնորհակալութիւն յայտնելու անկարող ըլլալնիս, ամեն ժամանակ մեր նուիրական պարտականութիւնն եղած՝ Վեհ. Սուլթանի կենաց ու բարօրութեանը համար բարեմաղթութիւններն այս առթիւ ալ կրկնած ըլլալնիս և մեր ազգին բարեկեցութիւնն ու երջանկութիւնը և բոլոր հաւատարիմ հպատակաց փրկութիւնը՝ հպատակութեան ու հաւատարմութեան մէջ ըլլալը գիտցող ծառաներէն ըլլալնիս յոտս կայս. նուիրական գահոյից մատուցանելով, կ'աղաչենք որ Վեհ. Սուլթանի գթութեանն ու արդարութեանը։»

—«Պայազիտ գաւառի Ագքիլիսէի հայոց առաջնորդական փոխանորդէն և կրօնականներէն ու երեւելիներէն տասը ստորագրութեամբ և 20 դեկտ. թուականաւ.

«Ծառաներս օսմանեան տէրութեան հպատակ, հայոց ազգէն, երեք մեծ տէրութեանց սահմանագլխուն վրայ և Աշիրեթներու մէջտեղը գտնուելովնիս հանդերձ մեր նախնիքներէն ի վեր եղբօր պէս կապրինք։ Մեր ազգէն մէկ քանի կարճամիտներ խռովարարութիւն ընելնուն համար թէև պատժոյ արժանի էին, սակայն կայս. կառավարութեան ձեռք առած միջոցներով և իր գթութեամբն ու արդարութեամբը բնաւ չվնասուեցանք և ըստ առաջնոյն պահպանուեցանք։ Հետեւաբար մեր տեսած այսչափ շնորհներու դէմ մէկ քանի խռովարարներու շահու համար թեպլրութեանցը խաբուող հայ անձնուէրներու անէծք կարդալնիս և անոնց հրոսակական ընթացքէն ամբաստանող ըլլալովնիս, Վեհ. Սուլթանի ծանօթ գթութենէն ա՛լ ակնածանօք ներողութիւն խնդրելու կը համարձակինք։»

—«Տէրսիմի Խոզաթ գաւառակի հայ ազգին երեւելիներուն կողմէ քառասուն ստորագրութեամբ և դեկտ. 21 թուականաւ հետեւեալ շնորհակալութեան գիրն ուղղուած է Ներքին գործոց Նախարարութեան.

«Մինչեւ հիմա մեր արժանացած կայսերական շնորհներուն արժէքը գնահատելու անկարող մեր ազգակիցներէն մէկ քանիներուն խռովարարութեան ու պատրանաց արդիւնքն ըլլալով ի գործ դրուած անկարգութեանց սկիզբէն մինչեւ հիմա կայս. կառավարութեան՝ մեր կեանքը, ինչքն ու պատիւը պահպանելու մասին ըրած շնորհներով ու գթութիւններովն և շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին ամենայն անդորրութեամբ ընտանեօք ապրելնիս համար, մեր հպատակութեան պարտքը եղած՝ Վեհ. Սուլթանին կենաց ու բարօրութեան համար բարեմաղթութիւններն կրկին անգամ ըրած ըլլալնիս կը համարձակինք մատուցանել։»

—«Զմշկածագի հայոց երեւելիներուն տասնըմէկին ստորագրութեամբ և Դեկտ. 23 թուականաւ հետեւեալ շնորհակալութեան գիրը մատուցուած է տեղւոյն գայմագամին, որ Տէրսիմի կառավարչին միջոցաւ ուղղած է զայն Ներքին գործոց Նախարարութեան.

«Օսմանեան կառավարութեան, որուն հպատակն ենք, արդարասէր հովանւոյն տակ մեր իսլամ հայրենակիցներուն հետ մինչեւ հիմա համերաշխութեամբ վայելած կայս. անթիւ շնորհներու մասին շնորհակալ ըլլալու մինչեւ անկարող ենք, ո և է կերպով մեր կրօնակիցներէն ոմանց այլ և այլ խռովարարական պատրանքներու խաբուելով պատահած անկարգութիւնք և գէշութիւնք մեզի մեծ ամօթի տակ ձգեցին։ Ասոր արդիւնքն ըլլալով պատահած շփոթութեանց սկիզբէն մինչեւ հիմա, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, կայս. կառավարութեան ձեռք առած իմաստուն միջոցներուն իբրեւ արդիւնք, մեր գաւառակին մէջ մեր կեանքը, ինչքն ու պատիւը պահպանուելով ամենայն անդորրութեամբ մեր ամենէն առաջին նուիրական պարտականութիւնը եղած՝ Վեհ. Սուլթանի կենաց ու բարօրութեան համար բարեմաղթութեան ըլլալնիս երախտապարտութեամբ յայտնելով, կը համարձակինք մեր այս աղերսագիրը մատուցանել։»

—«Դեկտ. 23 թուականաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ուղղեալ հեռագրեր ծանուցած են թէ Հալէպի, Պրուսայի, Էրզրումի, Էնկիւրիի, Պիթլիսի, Ատանայի, Տրապիզոնի, Սըվազի, Վանայ, Տիարպէքիրի, Մուսուլի, Գաստէմունիի և Գօնիայի նահանգաց մէջ ալ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, կատարեալ անդորրութիւն և ապահովութիւն կը տիրէ։»

ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԻ յանձնաժողովը շաբաթ օրն ալ ի նիստ գումարուեցաւ և խորհրդակցութիւններ կատարեց՝ կառավարական պաշտօնէից ամսաթոշակները կանոնաւոր կերպով վճարելու խնդրոյն վրայ։ Յանձնաժողովս առ այդ տեղեկութիւններ առաւ կառավարական մէկ քանի պաշտօնատուններէ։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը հարկ եղած հրահանգը յանձնած է Անատոլուի և Ռումէլիի նահանգաց դատական քննիչներուն։ Այդ հրահանգ անոնց պաշտօնները կը սահմանէ։

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ. — Ելմտական նախարարութիւնը շաբաթ օրն սկսաւ մէկ մէկ ամսաթոշակ վճարել կառավարական բոլոր պաշտօնէից ու քարտուղարաց։

ԱՊՏՈՒԼԼԱՀ ՓԱՇԱ. — Սէլանիկի նահանգին ոստիկան-զինուորաց հրամանատար Ապտուլլահ փաշա, որ միևնոյն պաշտօնին կոչուած էր ի Կրէտէ, վերահաստատուած է իր նախորդ պաշտօնին մէջ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ պատժական օրինաց 52րդ յօդուածին վրայ յաւելուած մը եղած է, որով եթէ ենթասպայ մը կամ զինուոր մը իր զէնքը կամ հրանիւթը ուրիշին ծախէ կամ առանց բանաւոր պատճառի կորսնցնէ, իր զինուորական ծառայութեան պայմանաժամուն վրայ երեք տարի ալ պիտի աւելցուի։ Ասկից զատ պիտի դատապարտուի նաեւ մէկ տարուան շղթայակապ աշխատութեան և վնասուց հատուցման։

ՄԵԾ ՇՈՒԿԱՅԻՆ վերաշինութեան քննիչ յանձնաժողովը չաբաթ օրն ալ Մեծ Շուկան երթալով քննութիւններ կատարեց։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ մէջ 1897 տարւոյ օգոստոսին գումարելի բժշկական խառն համաժողովին ծրագիրը ղրկուած է օսմանեան բժշկական ժողովին, որ հրաւիրուած է նաեւ մասնակցիլ այդ համաժողովին։

ԱՂ. — Հալէպի, Դամասկոսի ու Երուսաղէմայ մէջ աղի գործարաններ հաստատելու համար Նաման էֆէնտիի մատուցած աղերսագիրն ու ծրագիրը յանձնուած է Պետական Խորհրդոյ։

ՔԱՐԻՒՂ. — Մոնիթէօռ կ'ըսէ թէ քարիւղի մենաշնորհը խնդրողն է Պաքուի մէջ քարիւղի ամենէն կարեւոր հանքերու տէրերուն Գ. Գ. Ռոչիլտի, Նօպէլի ու Մանթաշէֆի ընկերութեանց ներկայացուցիչ Գ. Շէյտ։ Ասոնք տարեկան 350,000 ոսկւոյ հասոյթ մը ապահովցուցած և յայտարարած են թէ այդ հասոյթը փոխարէն ցոյց տալով կարելի է չորս միլիոն ոսկւոյ փոխառութիւն մը կնքել՝ հարիւրին չորս տոկոսով։

ՌԷժիի վարչութեան պաշտօնեաներէն Գասթի պէյ՝ Պիթլիսի նահանգին Ռէժիի տեսուչ կարգուած է։

ՏԽԱԽՈՏԻ փաճառականք ամանք խնդրած էին Բարձր. Մեծ-Եպարքոսէն որ Եգիպտոս տարուած օսմանեան ծխախոտներէ առնուած հարիւրին երեք ՐԷֆթիյէի տուրքը կամ ջնջուի և կամ հարիւրին մէկի իջեցուի, որովհետեւ Ցունաստան՝ Եգիպտոսի հետ կնքած պայմանագրութեամբ՝ ջնջած է ծխախոտներէն առած արտածման տուրքն, որով հելլենական ծխախոտներն աւելի յարգ կը գտնեն։

Արդ, այդ խնդիր յանձնուած է Պետական Խորհրդոյ, որ Ռէժիի գործակեր Նուրի պէյն ու ընդհանուր տնօրէն Գ. Ֆարնէթին հրաւիրած է՝ ինչ ինչ բացատրութիւններ ստանալու համար։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդը կը քննէ այն խնդիրը թէ դրամաթուղթի տուգանքէն ծագած դատերն ո՛ր դատարանաց առջեւ պէտք է տեսնուին։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ երկաթուղեաց ընկերութիւնն առաջարկած էր մօտիկ տոմս մը հաստատել այն անձանց համար, որք սպասման սրահները կը մտնեն ուղեւորաց ող ջերթ մաղթելու համար։

Արդ, որոշուած է գրել Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան որ գեկուցանէ նոյն ընկերութեան թէ անյարմար է սրահի մօտիկ տոմս անունով նոր տեսակ տոմս մը հնարել։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ գրած է Ներքին գործոց նախարարութեան որ առեւտրական մրջնորդներէն, ըստ առաջնոյն, արհեստապետական տուրք առնուի։ Խնդիրը յանձնուած է Պետական Խորհուրդին։

ՀԱՑԻ պատրաստութեան եղանակին ու գնոյն համար կազմեալ յանձնաժողովոյ պատրաստած տեղեկագիրը մատուցուած է Բ. Դրան։

ՀԵՌԱԳՐԱՏՈՒՆՔ. — 1895 տարւոյն Թուրքիոյ հեռագրական կայաններէն հետեւեալ թուով հեռագիրք քաշուած են թէ՛ Թուրքիոյ և թէ օտար երկիրներու համար.

Բերայէն՝ 50,000, Ենիճամիէն՝ 20,000, Կ. Պոլսէն՝ 10,000, Թարապիայէն՝ 5,000, Պէյլէրպէյէն՝ 4,500, Մեծ Կղզիէն՝ 4,400, Հէյպէլիէն՝ 4,000, Ենիքէյէն՝ 3,000, Գատըգիւղէն՝ 3,900, Մաքրիգիւղէն՝ 800, Իզմիտէն՝ 600, Սիրքէճիէն՝ 500, Պէպէքէն՝ 400, Հայտար Փաշայէն՝ 300, Էրէնքէօյէն՝ 300, Գարթալէն՝ 100, Մալթեփէէն՝ 60 և Բէնտիքէն՝ 40։

Իզմիրէն՝ 21,000, Սէլանիկէն՝ 13,000, Պէրութէն՝ 10,000, Պաղտատէն՝ 7,000, Էրզրումէն՝ 5,000, Էտիրնէէն՝ 4,000, Պրուսայէն՝ 3.000, Հալէպէն՝ 3,000, Տրապիզոնէն՝ 3,000, Հանիայէն՝ 3,000, Եանեայէն 2,500, Միտիլլիէն՝ 2,000, Էրզրումէն 1,500, Մանասդըրէն՝ 1,200, Գոնիայէն՝ 1,000, Գասթէմունիէն՝ 1,000, Վանէն՝ 1,000 և Շքոտրայէն՝ 1,000։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան քարտուղար կարգուած է Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնեաներէն Գ. Լաֆառկ։

ԹԱԹԱՎԼԱՅԻ յունաց բարեգործական ընկերութիւնը՝ Մնդեան տներուն առթիւ՝ 4,450 ղրուշ բաշխած է հարիւր ինընասուն կարօտ ընտանեաց։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ընկերութեան անցեալ դեկտեմբեր ամսուան (Ն. Տ.) հասոյթն եղած է Պէշիքթաշի գիծ՝ 166,0·5.25 ղրուշ ոսկեդրամ, Պոլսոյ գիծ՝ 130,217.25 և Շիշլիի գիծ՝ 226,463,75։ Ընդհանուր գումար՝ 522,766.25 ղրուշ ոսկեդրամ։

ՀԱԼԷՊԻ նորընտիր կուսակալ Րաիֆ փաշա չորեքշաբթի օրն իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ՎՃՌԱԲԵԿ ատեանի աղերսագրաց ճիւղին նախագահ Շէֆիգ պէյի նախագահութեամբ կազմեալ դատական բարենորոգմանց յանձնաժողովը քննութեան առած է նահանգներէն եկած ծրագիրը։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԷՆ արկածելոց նպաստելու համար Քաղաքապետութեան պաշտօնատան մէջ կազմեալ յանձնաժողովը 756 ղրուշի նոր գումար ընդունած է, որով հաւաքուած նպաստներու ընդհանուր գումարներն եղած է 9,457,027 ղրուշ։

ՁՄԵՌ. — Իզմիրի շրջակայքն և Մաղնիսայի ու Տիրարի կողմերը առատ ձիւն տեղացած է։

ԳԱՆՏՐՄԱՅԷՆ կը գրեն թէ մէկ քանի օր շարունակ տիրող փոթորիկէն տասնէ աւելի նաւակներ ցամաք ինկեր են, սակայն մարդու կորուստ չէ պատահեր։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ. — Զմնիհաս իշխանութիւնը հրահանգ ուղղած է նահանգներուն որ գաղթականները փութով բնակեցուցուին և անոնց պէտքերը հոգացուին։

ՊՈԼՍՈՑ նախնական դատարանի Հուգուգի երկրորդ ճիւղին անդամներէն Սալիհ էֆէնտի հանգստեան կոչուած է։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱԻԱԶԱԿՆԵՐ. — Սլիվնիի բանտին մէջ գտնուող ինը պուլկար աւազակներ պիտի դատուին Արքեփիլիպպոսի կղզեաց նահանգին դատարանաց առջեւ։

ՈՃԻՐՔ ԵՒ ԱՐԿԱԾՔ. — Թաթար Օսման և մակուկավար Ապտուլլահ, ասլի գիշեր, գինով վիճակի մէջ Պոլսոյ Ճինար Մէյտանի կողմը խրճիթ մը մտան, ուր կը բնակէր Օսման անուն մրգավաճառ մը իր կնոջը հետ։ Ապտուլլահ ու ընկերը կուռի բըռնուեցան Օսմանի հետ և զայն ու կինը վիրաւորեցին։ Մրգավաճառին վէրքերը ծանր ըլլալով՝ հիւանդանոց տարուեցաւ։ Զարագործք ձերբակալուեցան։

— Շաբաթ օրը, Ղալաթիոյ մաքսատան հին շէնքին առջեւ կեցող սայլի մը ձիերը խրտչեցան և գետինը սապալեցին կառապան Օսմանն, որ զսպելու կ'աշխատէր։ Օսման ճակտէն և այլ տեղերէն վիրաւորուեցաւ։ Ձիերը իրենց վազքը շարունակելով՝ շրջիկ արհեստաւորներու կողմներն և այլն տապալեցին և երկու մարդիկ վիրաւորեցին. վերջապէս Ջէջմէ Մէյտանի մօտ կարելի եղաւ բռնել ձիերը։ Սայլը կտոր կտոր եղած էր։ Վիրաւորեալները դեղարան մը տարուելով նախնական դարմաններն եղան։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Վերջացող շաբթուն ալ առեւտրական հրապարակին վրայ այնչափ գործ չեղաւ։ 2,000 քիլէ կարծր ցորեն հասաւ ու ծախուեցաւ՝ Էտիրնէի ու Ռուսճիքի տեսակները օխան 26-27 փարայի։ 22,000 քիլէ կակուղ ցորեն հասաւ և ծախուեցաւ $12^1/_4$-$12^1/_2$ ղրուշէն քիլէն՝ Զաղարի տեսակները։

Կիլքա ու Աչիմա ցորեն ոչ հասաւ և ոչ ծախուեցաւ։ Եգիպտացորենի վրայ քիչ գործ եղաւ։ Փարինէրէն ծախուեցան՝ 6,000 քիլէ Ռուսճիքի $9^1/_2$-10 ղրուշի քիլէն և 4,000՝ Էնկիւրի 30 փարաէն օխան։ Հաճարի ու վարսակի վրայ գործ չեղաւ։ Թեփի վրայ ընթացիկ գործեր եղան օխան $14^1/_2$ փարաէն։

Ալիւրներէն հասան 8,000 պարկ Իպրաիլ, 3,000՝ Օտեսա և 800 Վառնա, որք ծախուեցան ընթացիկ գիներով։

200 պարկ լուբիա ծախուեցաւ 135-145 ղրուշէն։ Սիսեռի վրայ քիչ գործ եղաւ. կ'արժէ 42 45 փարա օխան։ 300 պարկ ոսպ վաճառուեցաւ անցեալ շաբթուան գիներով։ 200 պարկ կտաւատ՝ օխան 41-42 փարաէն։ Բակլայի, կանեփի հունտի, խաշխաշի և կորեկի վրայ գործ չեղաւ։

Թիֆթիքի, աֆիոնի ու դեղին ճէհրի վրայ նշանակութեան արժանի գործ չկայ. իսկ գազի խէժի վրայ ընթացիկ գործեր եղան։

Ալրուներէն հասան 76 տակառ Ուլատեֆքա, 17՝ Թէրէզչէնքօ և 28՝ Թրիէսթէ, որք ծախուեցան $42^1/_2$-43, 44-45 և 46-47 օխան մէկ օսմանեան ոսկւոյ։

Գողթարքերէն 350 պարկ խահուէ հասան ու ծախուեցան հարիւր օխան 11.50-13-50 օսմանեան ոսկւոյ։ 4,500 Թրիէսթէի շաքար հասաւ ու ծախուեցաւ 96-97 ղրուշէն, ըստ մաքրին։ Մէկ քանի հարիւր պարկ ռուսական շաքար հասաւ ու ծախուեցաւ 81 ղրուշի։

3,000 պարկ Ռանկունի բրինձ հասաւ, որուն 1,000ը ծախուեցաւ 97 ղրուշէն։ 700 պարկ Եգիպտական բրինձ հասաւ ու ծախուեցաւ 66-80 ղրուշի։

Մոմի վրայ ընթացիկ գործեր եղան, նոյնպէս Ռուսական քարիւղի վրայ, որ կ'արժէ թրանսիթով վաճառմանց համար 36-37 և 33-34 ղրուշ սնտուկը՝ ոսկին հարիւր ղրուշէն։

ՆԵՐՈՒՄԸ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Այն վաղանցիկ տկարութիւնը, սիրային այնքան հեռաւոր յանցանքը զոր միշտ իր երեսին կը զարնէին տխրագին աչքերը թախծագին բերանը պարկեշտ կնոջ որուն սիրտն ընդ միշտ վիրաւորած էր, խռոված՝ անոր անդորրութիւնը, կապտած՝ երկնային պատրանքները, Գ. տը Վինեօլ որչափ կուզէր ջնջել զայն իր կեանքին հին հաշիւներէն։

Կը զգար որ վախճանը մօտեցած է։

Հասած էր այն վայրէջքին ողբալի ժամերուն ուր մարդ կը ծանրանայ, եւ կը կենայ ապարդիւն պայքարներէ, անձնատուր կ'ըլլայ, թագուն ամօթ մը կը զգայ երեւնալու, ի ցոյց դնելու կիսակործան մարմին մը, կը սոսկայ կարճ ուղեւորութիւններէն, փոքր պտոյտէ մը ազմկալից մայթին վրայ ու ա՛լ դուրս չելլեր տունէն։

Կըրծար ընտանեկան անդորր կեանքին ուր երջանկութիւն կը տիրէ։ Կանխծէր ճակատագիրը որ փորձութիւններ կը սփռէ, որ ամենէն հաւատարիմ մարդը կը նետէ հրապուրիչ կնոջ մը բազուկներուն մէջ։ Սաստկապէս կը զայրանար աստնկ տկարութեան մը անողորմութեան դէմ, այն լռիկ վշտին դէմ զոր իր աղօթքներ, իր մորմոքանքը, իր զղջումները չէին կրցած խլել հանել սրտէն։

Փզուն տարիներէ մը, սիրուն արկածի մը համար որ կը զուարճացնէ և կը զեղուէ, — մէկ օրուան յանցանք մը — անիկա ուրանալո՞ւ էր զինքը։

Ցետոյ, յիշելով թէ ինչ խորին անտարբերութեամբ տանջած էր զայն յիմարութեան այդ ժամերուն, հաշուելով որ անիկա երբեք չպիտի հասնէր իրեն նեբել, ա՛լ չպիտի ժպտէր իր երեսին, ձեռքերն ալ իր ձեռքերուն մէջ չպիտի առնէր՝ նոյն խոկ ձգելու համար որ խաղաղիկ մեռնի, ծերուկին կինար անտանելի վշտութեան մէջ, կը հեծկլտար իր կծկուած մատներուն մէջէն։

Այն բուռն վէճէն ի վեր ուր տիկին տը Վինեօլ, տժգոյն, երեւան հանած էր իր տուրքերը, նամակներ որոնք կը հաստատէին կրկին մատնութիւնը նախապատրաստուած բարեկամուհիին, անոր զոր միամտաբար նկատած էր իբրեւ քոյր մը, զոր կը խառնէր իր գործերուն և այն մարդուն ալ որուն համար կեանքը պիտի զոհէր ուրախութեամբ, յայտնած էր իր պայմանները, անյեղլի խստութեամբ պահանջած էր, սպառնալից, պատրաստ իր աղջիկն առնել տանելու, խոյս տալու և է պատսպարան մը. այսպէս իրեն հետ կը վարուէր, իբրեւ դիպուածական հիւր մը զոր վար կը դնես և զոր գթասրտաբար կը խնամես։

Եւ անտեսանելի պատը որուն ցցուիլը կը զգար, իր և անոր միջեւ, տխրութեան և թախծութեան պատը կը յուսահատեցնէր զինքը։

Կինը խոյս կուտար իր սրտազեղումներէն, տարտամ և սառն խօսքերով կը կեցնէր իր խոստովանութիւնները։

Երբ, յուզուելով, շնորհակալ կ'ըլլար իր սնարին մօտ հսկելուն, զինքը խնամելուն, կինը ուսերը կը թոթուէր և թոյլ ձայնով կը մրմնջէր.

— Պարտքս միայն կը կատարեմ։

Եւ յօժարակամ կը մոռնար ընտանեկան հանդէսներու բոլոր տարեդարձները ուր մարդ իրարու կը մօտենայ ակամայ, ուր երանութեան մաղթանքներ կը բարձրանան սրտէն ի բերան, ուր հեռաւոր զանգակներու պէս կը լսես անցեալն անուշ և բարի երգը։

* *

Ցորչափ իրենց քով էր Ժաննի, փոքր աղջիկ մը որուն պարեգօտները շատով կը կարճնան իր վրայէն, որուն պաշտելի գոտրիկութիւնը ծաղիկ մը փթթումը կը յիշեցնէ, որուն մանկական ուրախութիւնը, ծիծաղները, ծաղրանքը կը զուարճացնէին իբրեւ զարթուցանող երաժշտութիւն մը, որուն սիրելու պէտքը կը զեղուր անդադրում և փաղաքուշ զգուանքներով, Գ. տը Վինեօլ շատ զգացած չէր իր մինակութիւնը, տաժանելի ու երկար քարանթինան որուն կենթարկէր զինք իր կինն։

Աղջիկն ու հայրը չէին զատուէր իրարմէ։

Ինչ մտածելը չէր գիտեր որպէս զի անոր մեծ կապուտակ աչքերուն վճիտ ջուրին մէջ աւելի լոյս ճառագայթէ, աւելի յաճախ համբուրէ զինքը ու մօրմէն նախամեծար համարէ։

Եւ իր չարչարանքն սկսած էր այն օրը երբ աղջիկը բաժնուած էր իրենցմէ, ամուսնանալով իր սրտին ուզածին պէս։

Խեղճ մարդը արտասուած էր իբր թէ այս մեկնում կեանքին մնացեալ մասը սուգով կը պատէր։ Խոյս կուտար կնոջը ծանր դէմքէն։ Կը փակուէր Ժաննիի սենեկին մէջ, նշխարքի պէս կը ժողվէր անոր թողած պիպլօները, պէպէքները, հին զգեստները, պատկերները և այլն։ Շուրթերն անոնց կը կպցնէր ջերմեռանդօրէն և կը թմրէր այդ խելայեղ երանութեան մէջ։

Ամեն իրիկուն երեք չորս բարի, սիրալիր նամակներ կը գրէր անոր։

Եւ կը տխրէր որ անիկա այնքան հեռու էր իրենցմէ, Ֆրանսայի միւս ծայրը՝ միաձայն հաւանութեամբ տիկին տը Վինեօլ և ինք իրենց փոքր հարստութիւնը իրարու զրամօժիտ տուած էին, և այնքան վար զրած էին որքան պէտք է համեստ ու անդորր ապրելու համար, ու չէին կրնար ճամբորդութեան մը պէտք եղած ծախքն ընել։

Սակայն, այս ամուսնութենէն տարիներ ետքը Գ. տը Վինեօլ ուրախութիւն մը ունեցաւ որուն վրայ բնաւ չէր համարձակած յոյս դնել. Ժաննի իրենց յանձնեց իր զաւակը՝ ամբողջ աշուն մը մնալու համար։

Եւ մեծ հայրը տղայ մը դարձաւ որուն աղուոր խաղալիկ մը նուիրած են և որ կը սքանչանայ, որ պահ մը չի բաժնուիր անկից, որ կը պաշտպանէ զայն թագուն նախանձով, որ բազկացը մէջ կը սեղմէ, գաղջ զգուանքներով կը պարուրէ, որ կը փառաւորուի անով։ Կը հնազանդէր անոր անթիւ քմայքներուն։ Անոր բուռն զբօսանքներուն կը մասնակցէր, չունչը կը բռնուէր անոր վազքերուն հետեւելով, կըմբոշխնէր պէպէքին բոլոր միամիտ խորհրդածութիւններն ու բոլոր հարցումները։

Օր մը, մինչ տիկին տը Վինեօլ լռիկ մնջիկ կը մանէր աթոռի մը վրայ նստած, դաղտնապէս անոնց վրայ հսկելով պարտէզին մէջ զոր կը լուսաւորէր անուշ արեւ մը, մեծ հայրը չոր տերեւներու դէզերուն մէջ կը թաւալէր իր թոռանը հետ։ Կը խնդար անոր քրքիջները լսելով, կը հերէր զայն ոտքի ելլել փորձելուն պէս, գնդակի պէս կը նետէր թանձր դէզին վրայ։ Եւ յանկարծ, վախնալով, մոռնալով իր օրը, երբ տղան թաւալած էր մարդին վրայ, մեծ մայրը գոչեց իր ամուսնոյն.

— Ժօռժ, վերջապէս մէկ տեղը պիտի ցաւցնես։

Գ. տը Վինեօլ վեր ցատքեց իբր թէ խարազանի հարուած մը ընդունած ըլլար, բոլոր մարմինը դողաց, կարծեց թէ սխալած է, թէ զուր պատրանք մը կուենայ։ Իր փոքր անունովը կը կանչէր զինք, կը զուգէր, ինչպէս յանցելումէն։ Կարելի՞ բան էր. երկար ատենէ ի վեր սպառուած ներո՞ւմն էր վերջապէս։

Եւ, ա՛լ չկրնալով զսպել ինքզինքը, աչքերն արցունքով լի, կուրծքը չնչասպառ, ինկաւ կնոջը ծունկերուն, համբուրեց կնոջը ձեռքերը զորս ետ չէր քաշեր տիկին Վինեօլ, զիջելի և սիրոյ խօսքեր մրմնջեց իր խոնջ ձայնովը, որ կը հատկըտար։

Տիկին տը Վինեօլ չէր պատասխաներ, այլ իր թաց բիբերը, ժպիտը որ կը բացվէր իր գոց շրթերը, որ կը լուսաւորէր զանոնք արցունքներու ցայտումին մէջէն, ամենէն աւելի պերճախօս կերպով կը յայտնէին թէ ներած էր։

Եւ մանկիկը, չոր տերեւներու դէզին մէջ նստած, անշարժ, անձկագին, անոնց կը նայէր շղթուն աչքերուն մէջ ապշութեամբ մը, կարծես մտածելով որ խնդալո՞ւ էր թէ ոչ լալու։

ՇԱՆԲՈՊԷՐ

Ակաղում

ՂԱԼԱԹԻԱ, 1895 Դեկտ. 25/6 Յուն. 1896

Պարտքը գոց է այսօր Ցունաց Ս. Ծննդեան տօնին պատճառաւ։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՐԱ 4 Յուն.			
Քանալիօ Բուժ. B կոխ. Տր.	»	27	—
» » C »	»	— —	47
D (Բացուած	»	18	25
(Գոցուած	»	— —	—
Ռուսեկլին Երկաթուղի	»	93	—
Բքիւրիդէ	»	440	—
Մաքսային Պարտաթուղթ	»	477	50
Օսմանլըք	»	373	—
Ռէժիի Բաժնեթուղթ	»	377	—
Պանք Օթոման (անուանկի.)	»	581	—
Թանթ Ֆրանսական 3%	»	101	47
» » $3^1/_2$%	»	105	—
» Իտալական	»	85	75
Քրէտը Լիոնէ	»	740	—
Քրէտը Ֆոնսիէ	»	— —	—
Քոնդուառ տ'էսքոնթ	»	— —	—
Սուէզի Բաժնեթուղթ	»	3160	—
Եգիպտական Միացեալ	»	50‹	25
Չէք Լոնտրայի վրայ	»	25	235
ԼՈՆՏՐԱ 4 Յուն.			
Ռուսեկլիի երկաթուղի Ֆրանք	»	44	50
Օսմ. Ռէժի	»	— —	—
Փոխանկ. Լոնտրայի վրայ ի տես	»	121	65
» Փարիզի	»	48	15
ԼՈՆՏՐԱ 4 Յուն.			
Քոնսոլիտ Օսմանեան A	& B.	54	50
» » B	»	26	—
» » C	»	17	63
D (Բացուած	»	16	87
(Գոցուած	»	17	37
Օսմ. Փոխ. 1891ի 4% (երաշխ. բեռլ.)		95	50
» 1894 $3^1/_2$% (Եգպ. հրկ.)		92	50
Պանք Օթոման (վճարեալ)	»	10	75
Ա. յրոպ․ երկաթուղի	»	11	—
Միացեալ Եգիպտական	»	100	25
Արտոնեալ Եգիպտական	»	— —	—
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	106	63
Պուլկար. Փոխառ. 6%	»	79	—
» » Նոր 6%	»	79	—
Թանթ Հելլենական 5% 1881	»	35	—
» » 5% 1884	»	30	50
Փոխանկ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	»	25	400
ԳԵՐԼԻՆ 4 Յուն.			
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի Մարք		85	50
Ռուսեկլիի Երկաթուղի	»	80	10
Անատոլուի Երկաթ. $^1/_4$ Պրթ.	»	85	—
Փոխանկ. Լոնտրայի վրայ 3 ամիս		20	355
» Փարիզի » 3 ամիս		80	90
Պոլիզոնիոյ Երկաթուղի		52	80

ԿՈՄԻՏԱՍ Ա. ՈՍԿԵԱՆ

ԱՌՁԵՌՆ

ԲԱՌԱԳԻՐՔ

ՀԱՅԵՐԷՆ—ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ

ՆՈՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ (Երկրորդ)

ՍՐԲԱԳՐԵԱԼ ԵՒ ՃՈԽԱՑԵԱԼ

ԱՒԵԼԻ ՔԱՆ 50,000 ԲԱՌ, ՈՃ ԵՒԱՅԼՆ

Բազմաշխատ հեղինակին սոյն օգտակար գործը կը բովանդակէ հին եւ նոր հայերէնի գրեթէ բոլոր բառերէն զատ, գիտական եւ արուեստական բազմաթիւ բառեր, ոճեր եւ ասացուածներ համընթաց ի բնոյն Գաղղ. Թարգմանութեամբն։ Բառից զանազան առումները բացատրուած են բազմաթիւ օրինակօք։ Սոյն ծննդեալ եւ յոյժ կարեւոր գործը ճշմարիտ առաջնորդ կրնայ ըլլալ ուսանողներու ի Գաղղիերէն լեզուի, ինչպէս նաեւ սոյն լեզուի ուսման պարագլուխներու առ հասարակ։

Գործոյն վերջը աւելցուած է գաղղիերէն լեզուի անկանոն եւ պակասաւոր բայից պարզ ժամանակներու մէկ ցանկն համընթաց պիտանի եւ կարեւոր ժամանակներով, որք մեծապէս պիտի օգնեն ուսանողին։

Եւ իբր 1000, ընտիր թղթի վրայ մաքուր եւ յստակ տպագրութեամբ եւ զօրաւոր կազմով, որք բառարանի մը համար գրեթէ նոյնքան գնահատելի են որքան պարունակութիւնը։

Գին { Զօրաւոր խառնահեղ կազմ 25 Դհ. / Լաթակազմ 27, Կիսակաշի 32 »

Կեդրոնատեղին է Ե. Մատթէոսեան Վաճառատունը, Թիւ 27 Ցենտնէրլար Եօգուշու Կ. Պոլիս։ Կը գտնուի Պ. Պալենցի եւ բոլոր հայ գրավաճառաց քով, ինչպէս նաեւ Բերա Մեծ Փողոց Թ. Ալքարի եւ Քուայէլ գրատուներու եւ Ղալաթիա Մահմուտիէ ճառօթիս Թիւ 42, Ռոսման եւ Ընկ. Թղթավաճառանոց։

ՃԱՆԹԱՐԳԵԼ

ԵԼԵՔՏՐԱԿԱՆ ԶԱՆԳԱԿ

եւ ուրիշ ամեն տեսակ ելեքտրական գործիք

ԱՆՕՐԻՆԱԿ ԱԺԱՆ

Ընտիր ապրանք, խնամեալ աշխատութիւն

1890ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ ՏՈՒՆ

Ս. Վ. ԱՃԷՄԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՃԱՆՃՆԱՌՈՒ—ԵԼԵՔՏՐԱԳԷՏՔ

ՀԱՅՑԱՅԹԻՔ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

14 եւ 19, Չիվէր Պէյ խան, 14 եւ 19 Քիւրէճիլէր — Կալաթա

ՏՈՔԹԷՕՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՊՐՈՎԻԶՈՐ, ՕՄՆԻԲՈՒՍԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

(Հաստատեալ յամին 1852)

Նորանոր գործիքի մը միջոցաւ ամենասատիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկեանապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, ոսկէ, ճաշակաւոր, եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, (ըստ տարիքի), ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։ «Սկոռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ Թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորանոր արգյաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ Փողոց Բերա, (Եանիի զարեթխանան վրայի յարկը ճիշտ Զաւբրճեանց դէմն)։ Պատրգիւղի յաճախորդը կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 Նոր բացուած Խրիստովեկի փողոց ամեն օր։

Ե. Գ. Հաւաստելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի Ատամնաբուժներու՝ վկայականները կիրակի օրն ալ, ինչպէս նա ալ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։ 410

ԱՆԿԱԽԱՅԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ պատկերազարդ, Հայ մանուկներու տրուելիք ամենէն սիրուն նուէրն ու դասագիրքն է, որ փառակազմ կը վաճառի Ա. մասն 50 փարա, իսկ Բ. մասն 100 փարա. Դիմել Մարգարեան գրատունը։ 1—3

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՄԻՍԹԵՐ տասը շաբաթէն անգլիերէն սահուն կերպիւ խօսիլ սովրեցնող միակ գիրքն է։ Տասն եւ հինգ տետրերն ալ հրատարակուած են։ Գին մէկ տետրին 2 ղրշ։ 1 3

ԱՐԴԱՐԻՏԻՆ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ — ԾԱՂԿՈՑԻ ՏՂԱՑՈՑ.— Տասներկու օրինակներ բառերով կարդալ գրել կ'ուսուցանէ։ Կը վաճառի Մարգարեան գրատունը, Մերճան փողոց, Թիւ 57։ 1—3

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Տոքթ. Հաշրմանու ի կը ծանուցանէ թէ չերմաչափական նկարներ յարմար օրուան մէջ եւ առանց ցաւ զգացնել, տալու ի ը դարմանէ Նոր դրութեամբ մը։ Կասկածողներ կրնան վարձքը վճարել՝ բոլորովին աղէկնալէ յետոյ։ Իրեն դիմողները կը զարմանէ, Ղալաթիա, Սանտըքճըլար, Քարաքէօյ Օթէլին դէմ 97 թիւ լամպաճիի խանութին վրայի սենեակը՝ ամեն օր ժամ 4 էն 10ը (Ը. Թ.) 14—30

ԱՔՍԻՕՆ ՄԻՆ ԴԸ ՈՐ

ACTIONS MINES D'OR

SUD—AFRICAINES

ՈՍԿԵՀԱՆՔԻ ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹՔ

ՀԱՐԱՒ—ԱՓՐԻԿԵԱՆ

ԳՆԵՆՔ ԿԱՄ ՍԵՆԵԱԿ ՏԵՂԵԿԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ

Պիւռաւոր արժեթուղթերուն պարութաները յաճախորդներուս տրամադրութեան տակն են.

Ա. ՏԱՐՐԱ, Քամպիօ միջնորդ, Կ. Պոլիս։ 429

THE

LANCASHIRE INSURANCE COMPANY

ՀԻՄՆՈՒԱԾ է 1852 ԻՆ

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Ց'ԱՆԳԼԻԱ

Lancashire Insurance Buildings -
Exchange Street Manchester

Դրամագլուխ 3,000,000 անգլ. ոսկի

Պահեստի գումար 1,372,875 »

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւնը, ամեն տեսակ քարուկիր ու փայտաշէն կառուածներու վրայ, կահերու և ապրանքներու վրայ և այլն, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով ու սակերով։

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Այս ընկերութիւնը յոյժ բարձր աստիճանով կը ներկայացնէ բոլոր այն առաւելութիւնները զորս կրնան փափաքիլ կեանքերնին ապահովագրել ուզողները, ամբողջ կամ խառն՝ սրոյ պայմանաժամով։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալներուն, (Bond Sellar & Cie.) Պոնտ Սելլէր և Ընկ. Քիւչիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա։ 427

ՀԻՆ ԳԻՆԻ երեսուներկնոց տարուան և տասներոյթ տարուան, բժիշկներուն կողմէ յանձնարարուած, ստամոքսի ու այլ և այլ տկարութեանց, անարիւնութեան (անէմի), ինչպէս նաեւ նոր ապաքինած հիւանդներու համար։ Դիմել Օրթագիւղ՝ հանգուցեալ Մալխթար Ցակոբ աղայի տունը՝ հայոց եկեղեցւոյն դէմ։ 261

ՍՏՈՐԻ ՄՕՐԻԻ ՋՐԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս. 15 սեպտ. 189·

Պարոնայք Ռոգօ և Պօսան,

Հարկ հեղեալ է ձեր գործածել ձեր Ռոգօի Աչքաջուրը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց խուլայն և անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս հանքը և յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու մօտեւ ձեան իւղէն և կը յանձնարարեմ զայն։

ՏՐ Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ

Նախկին բժիշկ Սուլթանեան բանակին

ԹԷՅ, ԹԷՅ, ԹԷՅ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1880 Կ. ԳԻՒՐՈՒԵԱՆ Ց. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

MARQUE DEPOSÉE

Նո. 01, 3, Ճէլալ Պէյ խան եւ 10ր ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ Օսմանեան զլխաւոր քաղաքաց մէջ

ՉԻՆԻ, ՃԱՎԱՅԻ, ՍԷՅԼԱՆԻ, ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԹԷՅԵՐ

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում

Տեսակի, չափի եւ գինի մասին կատարեալ ապահովութիւն

Զգուշանալ մերմարքայի Կեղծերէն

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ

"ՂԱԼԱԹԻԱ"

Ա. ՓԱՆՈՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

33 Մըյմանա փողոց. Օսմ. Պանքային դէմ. 33

Ընտիր ապրանք, ուղիղ կշիռ, չափաւոր գիներ

Վճռական դիւրութիւն

Ծանօթութիւնք առանց ծախքի կը ղրկուին մինչեւ տուն։ 333

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԼԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէյի Խասսայի շահանէճէ աւլինաճօտ Եսիրնէ չէշէք պաւեսաըրն գարալը գաժիսի մահը հալը բուժինին 27ինճի չարշանպահ կիւնի վիրիլէճէկէնտէն իժաեա թալիպ օլանլարըն եէվմը մէզքիւրտէ սաատ 6տան նիհայէթ 9ա գատար Խազինէյի ճէլիլէյի մէզքիւրէէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր։

21 քեանունը էվվէլ 311 3—3

ԻԼԱՆ ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

311 սենէսի քեանունը սանիսի իպթիտասընտան չու պաթը Նիհայէթինէ տէկին 2 մահ զարֆընտա Գաբանը Տաշիք ֆապրիգայի հիւմայունըն բէչչիւք վէ պէօյիւք թարազ սէկիզմէնլէրինտէ հասըլ օլաճագ օլան բազմոլիւ ինճէ վէ գապա քէբէք վէ սայիրէնին եսմանը յիրսյի Օսմանի 100 ղրշ. հիսապը իլէ նագտէն վէ բէշինէն իթթոլունմագ իւզրէ մէվզըի միւզայիտէէ վազ օլունտըղընտան իշթիրայա թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազըմաթը ուսումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 46 1—3

GEBRÜDER BOMONTI

ՊՈՄՈՆԴԻ ԵՂԲԱՐՑ

ԳԱՐԵՋՈՒՐԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆ Ի ՖԵՐԻ ԳԻՒՂ

ԿԱՐՏԱԴՐԷ ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՋՈՒՏ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

ՏԱԿԱՌՈՎ ԵՒ ՇԻՇՈՎ ԸՍՏ ԲԱՒԱՐԻԱՑՈՒ ԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԵՒ ԱՌԱՆՑ ԱՍԻՏ ՍԱԼԻՍԻԼԻՔԻ

Գործարանն Եւրոպական վերջին դրութեամբ կազմաւորեալ է։

ՄԱԶ ԹԱՓԵԼՈՒ ՋՈՒՐ

ԱՆԱՆԻՊՍԱԼԻ հրաշալի Ռուսմա'ն նորագիւտ եւ պարզ անվնաս հեղուկ մըն է որ 1—2 վայրկենի մէջ մարմնոյ վրայի անհաճոյ եւ աւելորդ մազերը եւ աղուամազերը (այվա թիւյիւ) կը ջնջէ արմատէն եւ կը թափէ առանց երբէք այրելու եւ մորթին վնասելու։ Սոյն հեղուկին ազդեցութիւնը միայն մազերու վրայ ըլլալով, ժամերով մարմնոյ վրայ մնալու ըլլայ բնաւ չ'այրեր։ Մեծ համբաւ ստացած է Պոլսոյ Թուրք հասարակութեան մէջ, որ մեծ մասամբ շնորհիւ նոյն հեղուկին միօրեւ ցարդ գործածուած թուունալը եւ զարշելի բաղադրութեանց վնասակարէն փըրկուած է։ Գործածելի տան եւ բաղնիքի մէջ։ Պաշտօնապէս քննուած է եւ արտօնուած է։

ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ, ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ

Շիշը 12 ղրուշի կը ծախուի։

«ՆԻՒՐՕԺԻՆ ԲԱՐԻՉԻ»

ՆՈՐԱԳԻՒՏ ԵՒ ՎԱՐԿԵՆԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՄԱԶԻ ՆԵՐԿ

(ԲՆԱԿԱՆ ՍԵՒ, ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ԵՒ ԴԵՂԻՆ)

Ֆրանսական եւ գիտական արտադրութեանց վերջին սքանչելի եւ աննման Նորութիւններէ եղող վերոյիշեալ մազի ջուրը խաչակաւոր վերանորոգիչ մ'է մազերու, որ միայն առաջին գործածութեամբ եւ առանց դժուարութեան երիտասարդութեան ատենին պէս 8—10 վայրկենի մէջ սեւնաբնական գոյն մը եւ փայլ մը կուտայ ճերմկցած մազերու, մօրուսի եւ պեխերու, միանգամայն զանոնք զօրացնելով եւ աճեցնելով։ Ցանաց քերած գոյնը այն աստիճան բնական է որ ամենէն ուշադիր նայողը չի կրնար որոշել, եւ 6—7 շաբաթ առանց աւրուելու կը դիմանայ եւ ուզուածին չափ կրնայ լուացուիլ եւ լուացուելով մազերուն գոյնը կը հաստատուի եւ կը բնականանայ։ Մէկ անգամ փորձը պիտոր համոզէ գործածողը սոյն ճշմարտութեան։ Կը ծախուի մեծ տուփը 35, եւ փոքրը 18 ղրուշ։

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐԸ

Բերա Մեծ Փողոց Ռուսիոյ դեսպանատան կից Թիւ 433 (Իզլիտօրի) վաճառատունը։ Նաեւ Մէրթէպանի փողոց Թիւ 16 Ս. Սիմօնօֆի վաճառատունը (մեծաքանակ)։ Նոյնպէս Կալաթա Գանմաճը խանի տակ Մահմուտիյէ ճառօթեսին Թիւ 3, 0 վիլ տը Ֆրանս վաճառատունը, Գահճէ Գափու կամուրջի գլուխ, Քիւչիւքեան եւ Իքի Գաբուլու (ՆԷնի ճամի) դեղարանները, եւ Պոն Մարշէ դէմ № 41 Անգլիական վաճառատունը, եւ բոլոր ուրիշ մեծ դեղարաններ. նոյնպէս Պոլիս Ցեղալ խանի դէմ Աստուածատուրեանի դեղավաճառանոցը, եւ Դատը գիւղ Քըրաքաֆին վրայ Տաքարեանի կարանը։ 389 62—70

ՌՕՍԻԱ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ 20ին Կայսր Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մօրքեա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 4,000,000 րուպլի
Երաշխաւորութեան գումար 63,000,000 Ֆրք.
1894ի հասոյթք 24,500,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճարծ է մօտ 90,000,000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ՊՕՂՈՍ ԱՒԳԵՐ
Գալաթ, Ճէլալ Պէյ խան, Թիւ 22, 28

Պոլսոյ Ընդհ. Գործակալութեան Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ

Մասնաճիւղ Ղալաթիա, Չէօմլէքճի փողոց, 1.
Գործակալ Մ. Ֆ. ՌՒՊՊԷՆ եւ Ընկ. 2.

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

„ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, առաջ հրդեհի ապահովագրութեան Ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ եւ հանրածանօթ վաճառականներն են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 326

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծակի ամեն տեսակ տուներ, խանութներ եւ ապրանքներ, յոյժ նպաստաւոր պայմանօք եւ մեծ դիւրութեամբ։ Որ ապահովագրելոց, որք ունին լիագոյն իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒՐԱՆ եւ Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ եւ Սեւ ծովու եզերաց. Ղալաթիա, Պանք Օթօմանի վարի քովը ի Վիթալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2/14ին — 20 ՍԷՖԷՐ 1310

Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ, ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Կ. ՊՈԼԻՍ. ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ 28

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ԿԱՆԱՆՑ

ԱՊԻՕԼԻՆ ՇԱՊՈԹՕԻ
APIOLINE de CHAPOTEAUT
(Աբիօլին Տէր Շափօթօ)

Աբիօլինը ամենէն հզօր դաշտանաբեր դեղն է եւ ամենէն աւելի գնահատուած բժիշկներէն։ Առաջ կը բերէ եւ կը կանոնաւորէ դաշտանը, յապաղումները կը դադրեցնէ, ինչպէս նաեւ գլխացաւերը, ջղային գրգռումը, ցաւերն ու խիթերը որք առաջնորդելով կը պատահին եւ կինեւ րու առողջութիւնը կը խանգարեն։

Փարիզ, 8. Վիվիէն փողոց եւ բոլոր դեղարաններ. A.

ՆՈՒՐՐԻ ԳԻՆԻ
VIN NOURRY

Եռեալ եւ Թանէնով յաջողութեամբ կը բուժէ մորիւ ձկան իւղին տեղը, մանաւանդ տղեկրուն յանձնարարուած է բոլոր բժիշկներէն՝ տղոց եւ մեծ մարդոց համար որք ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԵՆԷ ՓՏԱԽՏԷ ԱԻՇԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷ կամ կուրծքի հիւանդութիւններէ կը տառապին։ 443

Կը գտնուի ամեն դեղարաններ։
Պահանջել «Տէվիւրիէ Գինի Նուրրի»։

Les Seules purgeant sans Coliques
PILULES SAVONNEUSES BOISSY — LAXATIVES PURGATIVES RAFRAICHISSANTES
La Boîte de 40 Pilules : 2 fr. franco.
Phie BOISSY, 2, Place Vendôme, PARIS

ՊՈՒԱՍԻԻ ԱՊԱՌԱՑԻՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐԸ
միակ լուծողականներն առանց խիթի բուժում գլխացաւերու, ջղացաւերու, պնդութեան, աղեաց անուժութեան եւ այլն...
Կը գտնուի ի Կ. Պոլիս, դեղագործ Բանգիւկի քով, Բերա, Մեծ-փողոց, 249 370

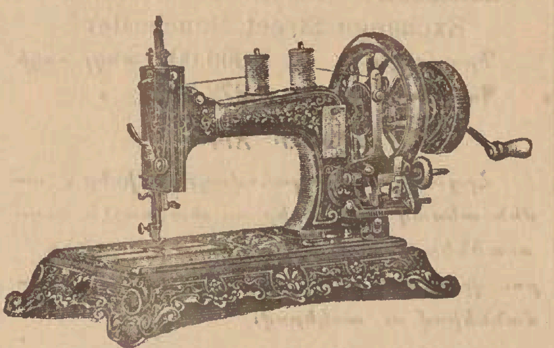
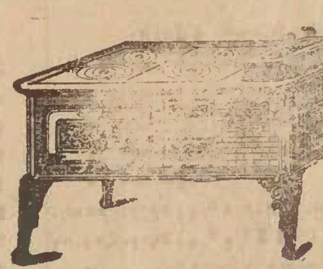
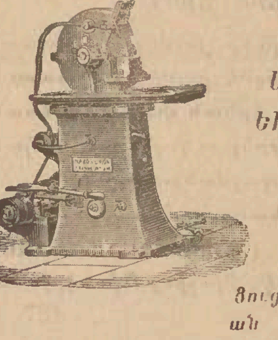
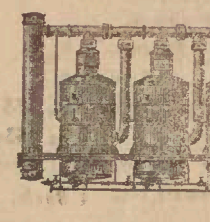
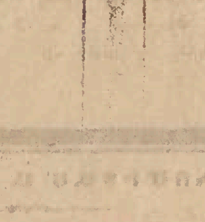
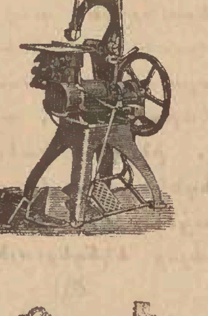
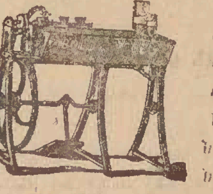
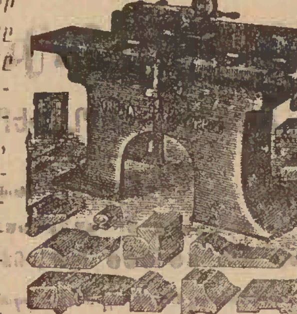

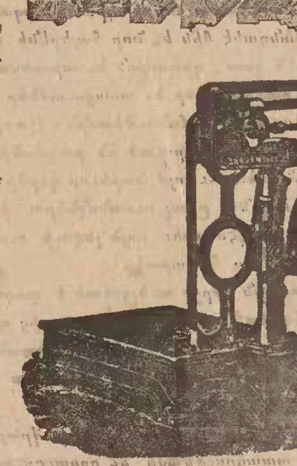

ԷՔՍԱՐՕՌ ՎԷՌՊԱՆՑ
ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
ԵՒ ԳԻՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՇՐՋԱՆԱԿ

Ցուցադրութիւն մեքենաներու եւ գերմանական ճարտարագործութեան այլ նմուշներուն Ղալաթիա, Բէր Էմպէ Բազար եւ Մէհքէմէ փողոց, Թիճարէթ խան [Նաւ կին Կոլոնէալ Բէժիի]

Մեծ մթերք զանազան մեքենաներու, որք են՝ շոգեշարժ մեքենայք, կազով ու քարիւղով շարժող մեքենայք, որոց մին շարժման կը դրուի եթէ յանձնուորդն ուզէ։ Պարզ քարիւղի լամբարը մեկ ժամուան մէջ 0.4 օխա ծախսելով կը ապահովէ, այսինքն ժամը 15էն 20 փարա։ Կը գտնուին նաեւ ծախարակներ, ծակող մեքենաներ, քերան բացող մեքենաներ, երկաթաձեւ եւ Անդրադարձ ձեւաւորիչներ, երկաթագործութեան, դարբնութեան, կողպարարութեան, ատաղձագործութեան մեքենաներ, չոր ջուներ, ձեռագործական երկաթներ, կշեռքներ, ճակատներ, խաչձեւանուող քարգիր, հողի լամբարներ, ծխնիչ փամփ, պիւրեգիկ, կարի մեքենայ, եւն. եւն.

Մասնաճիւղք
ԱԹԷՆՔ, Սոֆոկլէս փողոց, 11 [Նախկին Պոր եւ Աթէնքի]
Ներկայացուցիչք
ԹԷԱՆ Կ, Թէոֆիլէ Ֆաթ, ԶԻՐՅՈՆ, Կիւլնոյն փող.
Գործակալութիւնք
ՍԷԼԱՆԻԿ, ՄԷՐՍԻՆ, ԻԶՄԻՐ | ՊԷՐՈՒԹ, ՀԱԼԷՊ, ԴԱՄԱՍԿՈՍ | ՔԱՒԻՔԱ, ԵԱՖԱ
Քորֆու, Զանթէ, Բաղդատ, Քալամաթա, Նիշ, Վոլօ, Աղեքսանդրիա, Դամիէթ

EMULSION SCOTT
(ՍԿՈՏԻ ՕՐ. ԷՄՈՒԼ)
ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ԻՒՂԻՆ ԵՒ Ն.

Խմրոյթներ որ չար է ապալ
Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԿՈՏԻ եւ ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք։

Ամենէն չափ ախորժաչափ է
Մորիւ ձկան իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, Հիբոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճղճղածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, գինովցնող եւ ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց եւ դեղագործաց քով։
Գործակալք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՅՐԵԼ

ՃՈՂԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ Եւ ՄԱՐԹԵԱՆ Ն. ԲԱՔԷ եւ Ընկ.
Մարսիլիայէ եւ Պոլսոյ միջեւ կանոնաւոր ուղեւորութիւն
Մեկնելու շոգենաւը Կոստանդնուպոլիս պիտի ուղեւորի Զմիւռնիոյ, Սամսոն, Կիրասոն Տրապիզոն եւ Պաթում յանձն. 8ին իրիկուան ժամ 4ին (Ը. Ե.)։
Անստուղի շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի յունիս 14ին (Ը. Ե.)։
Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »
Ուղղակի եւ արագ ուղեւորութեան
Նաւուղէքի, ուղեւորութեան եւ այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար ԹԻՄՈԹԷ ԸՐԳՈՒԼ
Մումհանէ փողոց թ. 10 36

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ Ֆռանք 8,000,000
Պահեստի Դրամ 10,028,000
Տարեկան հասոյթ 23,250,000

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէ մթերանոցներ եւ բնակութիւններ եւ սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ եւ կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք 894

Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Գալաթ. Պէնչէ-Գապու, Աճեմեանցի խան. 12, 13, 1.

ՖՈՍՖԱՏԻՆ ՖԱԼԻԷՌԸ ամենէն աւելի յանձնարարելի ու ախորժելի սնունդն է տղայոց համար՝ վեց-եօթը ամսուընէն սկսեալ, մանաւանդ կաթնահատութեան ժամանակ եւ ամռան շրջանի միջոցին։ Կը դիւրացնէ ակռաներուն բուսնիլը, կ'ապահովէ ոսկորներու լաւ կազմաւորումը ու առաջքը կառնէ փորհարութեանց որք յաճախադէպ են տղայոց վրայ։
Փարիզ, Վիքթորիա ծառուղի եւ ամեն լաւ դեղարաններու մէջ։

ՔԻՆԻՆԻ ՀՆԱՐԻՔ
ԲԵԼԴԻԷԻ ՔԻՆԻՆԻՆ ՔԱՐՍԻՒԼՆԵՐԸ
QUININE de PELLETIER
Բոլոր բժիշկներուն կողմէ ընդունուած իր ազդեցութեան համար ընդդէմ գլխացաւերու, ջղացաւերու, տենդերու, կաթուածի, յօդացաւի, մաշման տկարութեան։ Մեծապէս ազդեցիկ են ընդդէմ ինֆլուէնցայի, կաբէի, հարբուխի, ցրտառութեան։ Մէկ քարսիւլն աւելի ազդու քան պաւաթ մը քինքինա։
10 20 եւ 100նոց սրուակներ։
Իւրաքանչիւր սրուակ կը կրէ անունը սեւ տպուած . . . .
Կեդրոնատեղի Փարիզ, Վիվիէն փողոց, 8 եւ գլխաւոր դեղարաններ A.

ՆՈՐ ՈՒՂԵՑՈՅՑ
ՄԵՍԱԺԸՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ուղղակի է Թեւեկ ընդմէջ Լոնտոնի եւ Սեւ ծովու նաւահանգիստներուն (երթուղարձին հանդիպելով ի Հավր։

Լոնտոնէ մեկնում ամեն կիրակի. Մարսիլիաէ մեկնում ամեն շաբաթ օր, իրիկուան ժամ 4ին, մէկ շաբաթ, սկսեալ սեպտ. 21էն, դէպ ի Պիրէօն, Իզմիր, Տարտանէլ, Կ. Պոլիս, միւս շաբթուն, սեպ. 28էն սկսեալ, դէպ ի Քալամադա, (փոփոխակի Քաթարօլօ) Շիրա, Սէլանիկ, Տէտէ-Աղաճ, փոփոխակի Քավալա, Տարտանէլ, Կ. Պոլիս։

Կ. Պոլսէ մեկնում դէպի Մարսիլիա, Հավր, Լոնտոն, ամեն ուրբաթ, առտուան ժամ 9ին, մէկ շաբաթ, Տարտանէլէն, Տէտէաղաճէն (փոփոխակի Քավալա), Շիրա, 11էն սկսեալ եւ միւս շաբթուն Տարտանէլէն, Իզմիրէն, Պիրէօնէն, հոկտ. 18էն սկսեալ։

Բաց աստի, ամեն տասնըհինգ օրը, ուրբաթ իրիկուան ժամ 4ին, հոկտ. 1էն սկսեալ Սուրիոյ գծին շոգենաւը Կ. Պոլիս գալով անմիջապէս պիտի մեկնի դէպ ի Մարսիլիա միայն Իզմիր ու Պիրէօն հանդիպելով։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ
Հոկտ. 3էն սկսեալ, հինգշաբթի իրիկուան ժամ 4ին, ամեն տասնըհինգ օրը։ Կ. Պոլսէ մեկնում դէպ Իզմիր (առանց ուրիշ շոգենաւ փոխադրութեան) Վաթի, Սամոս, փոփոխակի Հռոդոս, Պէյրութ, Լառնաքա, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Լաթաքիա, Տրիպոլի, Նորէն Պէյրութ, Աղեքսանդրիա, Մարսիլիա՝ ուրիշ նաեւ փոխադրութեամբ, Պէյրութ դէպ ի Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ։

ՕՏԵՍԱ-ՆՈՎՈՐՕՍԻՍՔԻ ԳԻԾ
Ուղղակի երթեւեկ կիսամսեայ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիաէն եկած սուրհանդակներով։ Կ. Պոլսէ մեկնում երկուշաբթի իրիկուան ժամ 4ին, հոկտ. 7էն սկսեալ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒ-ՊԱԹՈՒՄԻ ԳԻԾ
Ուղղակի երթեւեկ տասնըհինգօրեայ՝ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիաէն եկած սուրհանդակներով։ Կ. Պոլսէ մեկնում կիրակի կէսօրին դէպ ի Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն եւ Պաթում։ 425

ՖՐԱՆՑ ԹԱՄ
ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ
18, — Բերա, Բասամ տեռ Թիւթէլ, — 18

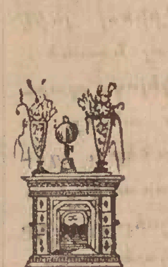

Մթերանոց վառարաններու, շըմինէներու, լոգարաններու եւ խոհարաններու՝ երկաթէ, փայանսէ եւ անկէզ աղիւսէ.
Գերազանց տեսակէ նիւթեր երաշխաւորուած եւ բանաւոր գիներով.

SOCIÉTÉ DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 25.6 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 26.6 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի, Պիրէօնի ճամբով
Դշ. 27.8 Սեւաստաբոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 27.8 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Եշ. 28.9 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։
Ուր 29.10 Աղեքսանդրիոյ Սուրհանդակ, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին։
ԱԶԴ.— Դեկտ 26.7, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող գլխաւոր Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիփոլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ զատող շոգենաւին 268

Արտօնատէր Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐԻ